

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 7, 8, 9, 10, 11, 14, 19, 20,
21, 23, 25, 29, 36, 38, 39, 41, 43, 44, 46, 49, 52, 53, 56, 58, 59, 62, 63, 64, 67, 69 IR 70
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 56⁴ STRAIPSNIU ĮSTATYMO
PROJEKTO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 7, 8, 9, 10, 11, 14, 19, 20, 21, 23, 25, 29, 36, 38, 39, 41, 43, 44, 46, 49, 52, 53, 56, 58, 59, 62, 63, 64, 67, 69 ir 70 straipsnių pakeitimo įstatymo ir įstatymo papildymo 56⁴ straipsniu įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 5, 14, 21, 29, 30, 34 ir 36 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 45¹ straipsniu įstatymo Nr. XIII-3268 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 24, 38 ir 47 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1261 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 3), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 2, 7, 8, 24, 36, 47 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-3416 3 straipsnio pakeitimo įstatymo pakeitimo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 4), Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1268 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 5), Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 6) ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 11 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-655 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 7) (toliau kartu – Įstatymų projektai) sukuria prielaidas įgyvendinti dalį Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (toliau – Programa), ir Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Planas) darbus:

1) Programos 2.1.2 papunkčio nuostatos numato susieti ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas, bei jas pritaikyti jaunesnio amžiaus vaikams, o Plano 1.1.4 papunktis numato konkrečius darbus dėl ikimokyklinio ugdymo turinio atnaujinimo;

2) Programos 2.2.1 papunktis numato stiprinti susitarimus dėl mokyklų veiklos tobulinimo, ugdymo standarto, nubrėžti pagrindinius mokyklų tinklo stiprinimo parametrus, o 2.2.3, 2.2.4 ir 2.2.5 papunkčių nuostatos akcentuoja šiuolaikiško ugdymo būtinybę, mokinių pasiekimų gerinimą ir įtraukios mokyklos kūrimą, aiškesnį mokyklų ir vadovų atsakomybių apibrėžimą ir paramos jiems numatymą, šios nuostatos atspindi Plano 1.2.4, 1.2.5, 1.2.10, 1.3.8 papunkčių nuostatas ir suplanuotus darbus;

3) Programos 46.7 papunkčio nuostatos numato išgryninti ir stiprinti švietimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų veiklą, aiškiai apibrėžti visų švietimo politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose dalyvaujančių valstybės institucijų funkcijas ir atsakomybę, o Programos 46.7 papunktyje taip pat numatyta Nacionalinę švietimo agentūrą (toliau – NŠA) vystyti kaip kompetencijų centrą, atitinkami darbai suplanuoti Plano 1.2.19 papunkčio nuostatose.

Taip pat Įstatymų projektai sukuria prielaidas šiuolaikinių reikalavimų ir iššūkių, nusakytų tarptautinių tyrimų išvadose ir rekomendacijose dėl ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo įgyvendinimui.

Viena iš pagrindinių problemų, su kuria susiduria šiuo metu bendrojo ugdymo sistema – nuoseklus mokinių pasiekimų žemėjimas, ypač matematikos. Lietuvos mokinių pasiekimai

tarptautiniu mastu nėra labai aukšti, tai patvirtina Tarptautinio penkiolikmečių tyrimo (PISA) rezultatai. Šio tyrimo rezultatai parodė, kad mokinių skaitymo, matematinio ir gamtamokslinio raštingumo rezultatai yra žemesni už EBPO šalių vidurkį ir išryškino pasiekimų atotrūkius atsirandančius dėl nepalankios mokinio socialinės, ekonominės, kultūrinės aplinkos, ugdymo netolygumų, priklausančių nuo vietovės, kurioje yra mokykla (didmiestis, miestas, kaimas), nuo mokyklos steigėjo (privati ar valstybinė) ir kt. Prastėjančius mokinių rezultatus atskleidžia ir pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (toliau – PUPP) rezultatai: 2022 m. matematikos PUPP įvertinimo balais vidurkis yra 4,3 iš 10 balų, patenkinamo pasiekimo lygio nepasiekė 39,6 proc. mokinių, o aukštesnį pasiekimų lygmenį pasiekė tik 4,0 proc. mokinių. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 9 straipsnio 6 dalies, 10 straipsnio 3 ir 4 dalies bei 11 straipsnio 2 dalies nuostatos nėra pakankamos, kad užtikrinti nuoseklų mokinio mokymosi rezultatų stebėjimą ir jų panaudojimą tolesnio mokymo planavimui bei tik pasirengusių mokytis pagal vidurinio ugdymo programą mokinių tolimesniam sėkmingam mokymuisi.

Sėkmingam mokyklinio ugdymo startui ypatingą svarbą turi kokybiškas ikimokyklinis vaikų ugdymas. Šiuo metu ikimokyklinio ugdymo įstaigos pačios rengia ikimokyklinio ugdymo programą, pagal kurią yra jose ugdomi atitinkamo amžiaus vaikai, vadovaujantis švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytais kriterijais. Tačiau siekiant, kad visos ikimokyklinio ugdymo programos vykdančios ugdymo įstaigos, galėtų maksimaliai pagerinti ikimokyklinio ugdymo kokybę, šalia investicijų į infrastruktūrą labiausiai reikalingos investicijos į naujų ugdymo formų plėtrą, ugdymo turinio atnaujinimą, todėl Švietimo įstatymo 7 straipsnio 4 dalies nuostatos, kad švietimo, mokslo ir sporto ministras nustato tik ikimokyklinio ugdymo programų kriterijus yra nepakankamas siekiant užtikrinti dermę tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei ikimokyklinio ugdymo turinio šiuolaikiškumo ir kokybės.

Socialinę riziką patiriančiose šeimose gyvenančių vaikų ugdymas yra svarbus jų tolimesnio sėkmingo mokymosi užtikrinimui, tačiau vadovaujantis Švietimo įstatymo 8 straipsnio 3 dalimi, priešmokyklinis ugdymas yra teikiamas visiems vaikams sulaukusiems atitinkamo amžiaus, todėl Švietimo įstatymo 8 straipsnio 3 dalies nuostata, jos socialinę riziką patiriančiam vaikui priešmokyklinis ugdymas užtikrinamas švietimo, mokslo ir sporto ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka, yra perteklinė.

Kadangi valstybė skiria tikslinį finansavimą vaikų, kurie gyvena socialinę riziką patiriančiose šeimose ir jiems yra skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, ikimokykliniam ugdymui siekiant teisinio aiškumo kyla poreikis patikslinti Švietimo įstatymo 67 straipsnio 13 dalies nuostatą dėl socialinę riziką patiriančių vaikų, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, finansavimo susiejant finansavimą su Švietimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje numatytu privalomo ikimokyklinio ugdymo skyrimu.

Švietimo įstatymo 7 straipsnio 5 dalis ir 8 straipsnio 4 dalis numato, kad pagal ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programą ugdomam vaikui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) yra koordinuotai teikiamos švietimo pagalba, socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos. Tačiau vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatomis rūpyba yra skiriama nepilnamečiams asmenims, sulaukusiems 14 metų amžiaus, todėl nuostata dėl koordinuotai teikiamų paslaugų rūpintojams yra perteklinė.

Švietimo įstatymo 20 straipsnio formuluotė dėl socialinės pedagoginės pagalbos paskirties ir jos gavėjų neatitinka šiandieninių lūkesčių įtraukiai mokyklai. Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo paskirtyje nurodyta, jog ji skirta tėvams padėti įgyvendinti vaiko teisę į mokslą, tačiau pagrindinis socialinės pedagoginės pagalbos gavėjas yra vaikas, o ne jo tėvai, todėl keistina Švietimo įstatymo 20 straipsnio 1 dalyje apibrėžta socialinės pedagoginės pagalbos paskirtis. Įgyvendinant įtraukaus švietimo principą, įtvirtintą Švietimo įstatymo 5 straipsnio 5 punktu, būtina Švietimo įstatymo 20 straipsnio nuostatomis įtvirtinti, kad socialinės pedagoginės pagalbos tikslų specialistai turi siekti kartu dirbdami komandoje, bendradarbiaudami su mokytojais ir kitais švietimo pagalbą teikiančiais specialistais, socialinę pagalbą teikiančiomis tarnybomis, sveikatos priežiūros, teisėtvarkos institucijomis ir kitomis įstaigomis ir organizacijomis. Atskleidžiant vaiko galias neaktualus tapo ir mokinių nukreipimas į specialiąsias mokyklas, todėl neaktualia tampa ir

Švietimo įstatymo 20 straipsnio nuostata padėti mokiniui pasirinkti mokyklą pagal protines ir fizines galias ir joje adaptuotis.

Siekiant užtikrinti mokinio, besimokančio pagal bendrojo ugdymo programą, teisę ir pareigą mokytis bei sudaryti lankstesnes ugdymo organizavimo galimybes dėl jo ligos (pvz., gydantis onkologinę ligą) ar kitų objektyvių priežasčių (pvz., nėštumo, gimdymo ar vaiko priežiūros), siūloma tobulinti galiojantį reglamentavimą ir keičiant Švietimo įstatymo 46 straipsnio 1 dalį įstatymo lygmeniu sudaryti teisinės prielaidas įgyvendinti kiekvieno mokinio teisę tinkamai naudotis gyvybiškai svarbiomis sveikatos sistemos paslaugomis, sudaryti sąlygas mokiniams dėl nėštumo, gimdymo ar vaiko priežiūros atostogų lankstesnes ugdymo galimybes, užtikrinti jų mokymosi tęstinumą, nuoseklumą, skatinti neiškristi iš švietimo sistemos ir įgyti išsilavinimą. Lietuvos Respublikos statistikos departamentas nurodo, kad Lietuvoje kasmet piktybiniais navikais suserga apie 70 vaikų, pasitaiko labai sunkių depresijos atvejų ir kitų ligų, kurių gydymas yra sudėtingas ir užtrunka. Pasitaiko atvejų, kai gydytojų konsultacinės tarnybos rekomenduoja stabdyti mokymąsi net iki vienerių metų. Teisinio pagrindo į vienerių metų trukmės akademines atostogas Švietimo įstatymo lygmeniu šiuo metu nėra, kai tuo tarpu teisę iki metų sustabdyti mokymąsi, dėl svarbių priežasčių pasiimti akademines atostogas, nustatytas Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymu ir Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu, turi tiek profesinio mokymo įstaigų, tiek aukštųjų mokyklų mokiniai ir studentai.

Taip pat tikslintinos ir Švietimo įstatymo 14 straipsnio 1 dalies, 3 dalies ir 4 dalies nuostatos, siekiant specialiųjų ugdymosi poreikių, kurie gali kilti dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų, nepalankios aplinkos veiksnių ar dėl išskirtinių asmens gabumų, atpažinimo ir savalaikės pagalbos teikimo, įtvirtinant galimybę mokykloms greičiau ir tikslingiau organizuoti pagalbą mokiniui, mokyklos Vaiko gerovės komisijai atlikus priminį ugdymosi poreikių vertinimą ir nustatčius, kad mokiniui reikalinga švietimo pagalba, ją galėtų skirti mokyklos vadovas. Tai sudarytų prielaidas švietimo pagalbą gauti greičiau, kai kuriais atvejais ši savalaikė pagalba suveiktų kaip prevencija tolesnėms mokymosi kliūtims ar net specialiesiems ugdymosi poreikiams rastis. Esamas teisinis reglamentavimas sudaro prielaidas, kad specialistų rekomendacijos gali būti neperduodamos mokyklai, jei dėl to prieštarauja tėvai (globėjai, rūpintojai), kas neleidžia mokyklai užtikrinti kokybiško ugdymo šiems vaikams, teikti jiems reikalingą švietimo pagalbą. Taip pat trūksta nustatytų reikalavimų pedagoginėms psichologinėms tarnyboms, atsakingoms už mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymą, kurie leistų didinti jų veiklos kokybę. Taip pat tikslintinos ir nuostatos dėl įgaliojimų švietimo, mokslo ir sporto ministrui tvirtinti ne tik mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo bet ir švietimo pagalbos teikimo organizavimo tvarką.

Švietimo įstatymo 48 straipsnio 8 dalies 2 punktas numato, kad mokytoju gali dirbti tik nepriekaištingos reputacijos asmuo, ta pati nuostata turėtų būti taikoma ir švietimo pagalbos specialistams, todėl reikalingas Švietimo įstatymo 19, 20 ir 21 straipsnių papildymas atitinkamomis nuostatomis.

Atsižvelgiant į Lietuvos vaikų emocinei gerovei tenkančius iššūkius ir į modeliuojamus pokyčius bendrajame ugdyme (nuo 2023–2024 m. m. mokyklose bus įgyvendinama naujai parengta Gyvenimo įgūdžių bendroji programa, užtikrinsianti bazinį ir nuoseklų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą nuo 1 iki 10 / II gimnazijos klasės), būtina peržiūrėti teisinius ir praktinius prevencinių programų įgyvendinimo mokyklose aspektus. Šiuo metu mokyklose įgyvendinamos prevencinės programos neturi jų kokybės vertinimo kriterijų ir procedūrų, mokyklos užtikrina kiekvieno mokinio dalyvavimą bent vienoje prevencinėje programoje, tačiau parinkta prevencinė programa nebūtinai labiausiai atitinka konkrečių mokinių poreikius, todėl tikslintinos Švietimo įstatymo 43 straipsnio 11 dalies, 56 straipsnio 2 dalies ir 58 straipsnio 2 dalies 3 punkto nuostatos. Švietimo įstatymo 43 straipsnio 11 dalyje taip pat atsisakoma ir žodžio „privalo“, keičiant į „sudaro galimybes“, kadangi ši Švietimo įstatymo nuostata yra nesuderinama su Geros mokyklos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1308 „Dėl Geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos Seime atstovaujančių politinių partijų susitarimu dėl švietimo politikos (2021–2030) nuostatomis,

kuriomis skatinama lyderystė, o mokyklos vadyba yra įgalinanti, kai didelę dalį sprendimų priima pati bendruomenė atsižvelgusi į savo mokyklos poreikius.

Švietimo įstatymo 43 straipsnio 11 dalis taip pat koreguotina ir dėl to, kad jame apibrėžiamos funkcijos tiesiogiai susijusios su Švietimo įstatymo 59 straipsnyje numatytomis švietimo įstaigos vadovo funkcijomis. Šie du Švietimo įstatymo straipsniai turi derėti tarpusavyje ir nedubliuoti vienas kito. Siekiant švietimo įstaigoms ir jų vadovams suteikti daugiau savarankiškumo, siektina daugiau funkcijų numatyti būtent švietimo įstaigai, kad įstaiga pagal savo turimus išteklius (tiek materialiuosius, tiek žmogiškuosius) galėtų pasirinkti optimaliausią funkcijų įgyvendinimo būdą. Kai visos funkcijos, kurias turėtų įgyvendinti įstaiga, numatomos vadovui – šis funkcijų deleguoti neturi teisės, nes tai jam nustatyta įstatymu, tokiu atveju susiduriama su situacijomis, kai mokyklos vadovas neaprėpia gausos darbų, atlieka juos paviršutiniškai arba neturi laiko rūpintis ugdymo kokybe (mokinių pasiekimais, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų veiklos kokybe, bendruomenės telkimu ar pan.), taigi nukenčia svarbiausia švietimo įstaigos veikla – ugdymas. Koreguojant Švietimo įstatymo 43 straipsnio 11 dalį, mokyklos funkcijos pildytinos mokyklos veiklos tobulinimo veikla ir įsivertinimo kultūros stiprinimo funkcijomis, taip pat tikslintinos ir kitos funkcijos aiškiau išskiriant mokyklos pareigų grupes.

Poreikis koreguoti kai kurias Švietimo įstatymo 59 straipsnio nuostatas kilo įvertinus 5 metų patirtį nuo to laiko, kai įsigaliojo atnaujinta šio straipsnio redakcija. Šis straipsnis sistemškai pildytinas skirtingų švietimo įstaigų priklausymo ir valdymo formoms būdingais savininkų vaidmenimis (savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) ar jos įgaliotas asmuo, savivaldybių biudžetinių švietimo įstaigų atveju – savivaldybės meras, savivaldybių viešųjų švietimo įstaigų atveju – dalyvių susirinkimas ar jo įgaliotas asmuo). Švietimo įstatymo 59 straipsnio 2 ir 3 dalyje atsisakyta nuostatos prieš priimant švietimo įstaigos vadovą patikrinti „jo kompetencijas atlikti pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas“, nes to padaryti asmenims, kurie tik pretenduoja tapti vadovais neįmanoma, o ir nustatytos sudėties komisija nėra kompetentinga vertinti aukštesnio lygmens vadovo išsilavinimo ir kompetencijų. Dėl šios priežasties Švietimo įstatymo 59 straipsnio 2 dalyje vertinimui pasiūlytos pretendento į švietimo įstaigos vadovus rengiamos vadovavimo švietimo įstaigai gairės, kurias pretendentui pristačius komisijoje galima diskutuoti, aptari ir nagrinėti skirtingų interesų komisijos nariams. Švietimo įstatymo 59 straipsnio 4 dalyje patikslinta šiuo metu kylanti dviprasmybė, kokių atveju švietimo įstaigos vadovas „gali būti“ skiriamas antrajai kadencijai be konkurso. Dabartinėje Švietimo įstatymo 59 straipsnio redakcijoje numatyta vienintelė sąlyga – jeigu jo metų veikla kiekvienais metais buvo vertinama labai gerai arba gerai. Tačiau net ir vykdančioms šią sąlygą vadovams ne visada teikiamas siūlymas eiti pareigas antrąją kadenciją motyvuojant tuo, kad jei „gali būti“, tai „gali ir nebūti“ teikiamas toks siūlymas ignoruojant vienintelę sąlygą.

Švietimo įstatymo 59 straipsnio 11 ir 13 dalyse diferencijuojamas mokyklų (išskyrus aukštąsias mokyklas) ir švietimo pagalbos įstaigų vadovų konkursų komisijų sudarymas, mokyklų komisijos sudėtį paliekant įstatymine nuostata, o švietimo pagalbos įstaigų – pavedant nustatyti švietimo, mokslo ir sporto ministrui, nes dėl švietimo pagalbos įstaigų įvairovės, dydžio skirtumų, atliekamų funkcijų įvairovės taikliai ir tiksliai apibrėžti komisijos sudėtį neįmanoma, arba tai būtų neproporcingai detali nuostata. Be to, siūloma komisijose atsisakyti mokinių atstovų, nes jie dalyvaudavo realiai tik skiriant gimnazijų vadovus (o tai sudaro apie penktadalį švietimo įstaigų), o ir neprofesionalių švietimo srities (jau net ne vadybos ekspertų) atstovų dalyvavimas komisijose labai dažnai tampa pagrindas skusti konkurso rezultatus (skirtingais laikotarpiais dėl komisijos narių subjektyvumo ir neprofesionalumo buvo apskūsta ir skundai tenkinti (konkursų rezultatai anuliuoti) net iki 60 proc.). Be to, švietimo įstaigos savininkas, turėdamas tik vieną atstovą komisijoje, atrankos metu neturi jokių svertų atidžiau susipažinti su pretendентаis, nors po atrankos būtent jam tenka su atrinktu pretendentu dirbti. Be to, kadangi švietimo priežiūros funkcija šiais Švietimo įstatymo pakeitimais pereina Nacionalinei švietimo agentūrai, siūloma, kad atstovą į švietimo įstaigų vadovų atrankos komisiją deleguotų ne Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Ministerija), bet Nacionalinė švietimo agentūra (toliau – NSA), todėl tikslintinos Švietimo įstatymo 59 straipsnio 11 dalies nuostatos.

Švietimo įstatymo 59 straipsnio 2 dalis keičiama siekiant įvesti privalomą magistro kvalifikacinį laipsnį švietimo įstaigų vadovams, nes jų atliekamos funkcijos ir atsakomybė bei darbo sudėtingumas reikalauja aukštesnių kompetencijų. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad privalomas reikalavimas magistro kvalifikaciniam laipsniui švietimo įstaigų vadovams yra taikomas beveik visose Europos Sąjungos šalyse. Reikalavimas būti įgijus ne žemesnį kaip magistro kvalifikacinį laipsnį būtų įvedamas nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. Įgyvendinant Vyriausybės programą, 2024 m. numatyta pasiekti, kad mažiausias mokyklos vadovo pareiginės algos koeficientas būtų 40 proc. didesnis už didžiausią mokytojo koeficientą, todėl 2022–2024 m. mokyklų ir kitų švietimo įstaigų vadovų darbo užmokestis kasmet sparčiai didinamas ir tam skiriamos papildomos lėšos. Siekiant šio mokyklų vadovų ir mokytojų pareiginės algos santykio ir nuosekliai derinant šį siekį su minėtu Švietimo įstatymo 59 straipsnio 2 dalies pakeitimu (iš kurio išplauktų, kad švietimo įstaigų vadovų pareigybės yra priskiriamos A1 lygiui), būtina patikslinti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 7 straipsnio 6 dalį.

Jaunų mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų ir švietimo įstaigų vadovų pritraukimas dirbti į švietimo įstaigas yra vienas svarbiausių šių dienų uždavinių, o to padaryti nepavyks be esminės funkcijos – pagalbos darbo vietoje suteikimo sistemos sukūrimo, t. y. mentorystės sistemos įtvirtinimo. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuva yra viena iš nedaugelio EBPO ir ES šalių, kol kas neturinčių privalomos pagalbos pradedantiesiems ar pagalbos naujai atvykusiems į švietimo sistemą ar įstaigą mokytojams, pagalbos mokiniui specialistams ar švietimo įstaigos vadovams algoritmų. Todėl Švietimo įstatymo 56 straipsnio 2 dalies 3 punktas papildytas nuostata, kad švietimo, mokslo ir sporto ministras tvirtina švietimo įstaigų vadovų, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų mentorystės ir palydėjimo į profesinę veiklą tvarką.

Priimant sprendimus dėl mokyklų veiklos yra svarbus įvairių suinteresuotų šalių aktyvus dalyvavimas ir įsitraukimas. Šiuo metu Švietimo įstatymo nuostatos nenumato švietimo įstaigų vadovų asociacijų aktyvesnio vaidmens formuojant švietimo politiką, nors praktikoje jie yra aktyvūs Ministerijos partneriai. Todėl Švietimo įstatymo 63 straipsnis papildytas nauja 2¹ dalimi numatant didesnę vaidmenį švietimo įstaigų vadovų asociacijoms svarstant ar priimant sprendimus, susijusius su vadovų atranka, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo prioritetų nustatymu, vadovų mentorystės sistemos plėtojimu.

Švietimo įstatymo 23 straipsnio 5 dalies nuostatos nustato pareigą tobulinti kvalifikaciją visiems pedagoginiams darbuotojams, tuo tarpu nuostatų dėl valstybinių (išskyrus aukštąsias) ir savivaldybių švietimo įstaigų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui kvalifikacijos tobulinimas nėra reglamentuotas. Siūloma keisti Švietimo įstatymo 23 straipsnio 5 dalį suteikiant įgaliojimus švietimo, mokslo ir sporto ministrui tvirtinti tiek valstybinių (išskyrus aukštąsias) ir savivaldybių švietimo įstaigų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, tiek ir mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatus.

Poreikis tikslinti Švietimo įstatymo 29 straipsnio 2 dalį kilo dėl to, kad nebūtų galimybės interpretuoti, jog galima nustatyti specialiuosius priėmimo į valstybinės ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas kriterijus, nes pagal galiojančią nuostatą švietimo, mokslo ir sporto ministras nustato bendruosius priėmimo į valstybinės ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas kriterijus. Atsisakius nuostatos, kad švietimo, mokslo ir sporto ministras nustato bendruosius priėmimo į valstybinės ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas kriterijus mokyklų savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos (dalyvių susirinkimas) negalės nustatyti specialiųjų priėmimo kriterijų. Visus galimus priėmimo į valstybinės ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklas kriterijus nustatys švietimo, mokslo ir sporto ministras.

Švietimo įstatymo 41 straipsnio 7 dalies ir 67 straipsnių keitimo poreikis kilo dėl šių priežasčių:

1) siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. gegužės 17 d. nutarimo Nr. XIV-1102 „Dėl Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ 17.5 papunkčio nuostatas. Minėtas papunktis numato kadetų ugdymo visapusišką stiprinimą ir plėtojimą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai,

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai bendradarbiaujant su savivaldybėmis;

2) esant sudėtingai geopolitiniai situacijai tam tikros paskirties bendrojo ugdymo mokyklose būtina skirti nuoseklų išskirtinį dėmesį mokinių vertybinių nuostatų, tokių kaip tapatinimosi su valstybe, pilietinių ir patriotinių nuostatų ugdymui, fizinės ištvermės ir pajėgumo stiprinimui, taip pat specifinių kompetencijų (pavyzdžiui, lyderystės, darbo komandoje įgūdžių, orientavimosi, pirmosios pagalbos suteikimo, stovyklavimo, viešajam saugumui ir krašto gynybai reikalingų kompetencijų pradmenų) ugdymui;

3) šiuo metu nėra teisinio pagrindo įteisinti savivaldybės kadetus ugdančios gimnazijos, skirtos šalies (regiono) mokiniams, paskirtį ir teisinio reglamentavimo, pagal kurį savivaldybių gimnazijos galėtų ugdyti kadetus, vykdydamos akredituotą vidurinio ugdymo programą ir pagrindinio ugdymo programą ar akredituotą vidurinio ugdymo programą, pagrindinio ugdymo programą ir pradinio ugdymo programą;

4) šiuo metu nėra teisinio reglamentavimo, pagal kurį savivaldybių kadetų ugdymo mokykloms, skirtoms šalies (regiono) mokiniams, atitinkančioms Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse nustatytą paskirtį ir kriterijus, būtų galima skirti ūkio lėšas iš Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams. Ūkio lėšų skyrimas iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto sudarytų prielaidas savivaldybėms į kadetų ugdymo mokyklas priimti mokinius, gyvenančius kitų savivaldybių teritorijose ir jose įgyvendinti visos dienos mokyklos modelį.

Šiuo metu Švietimo įstatymo 43 straipsnio 12 dalis per siaurai nusako praktikoje mokyklos vaiko gerovės komisijos aprėpiamas veiklos sritis. Būtent mokyklos vaiko gerovės komisijai tenka ypatingas vaidmuo visapusiškai dalyvauti su vaiko gerove susijusių klausimų pažinime, situacijos vertinime ir siūlymų mokyklos vadovui pateikime. Vertinant atsirandančias inovacijas, nuolatinius pokyčius mokyklose, plečiantis švietimo pagalbos galimybėms, augant mokyklų vadovų ir pedagogų kompetencijoms bei mokyklos vaiko gerovės komisijoms jau turint bendrą praktiką, netenka prasmės įstatymu išskirti atitinkamų funkcijų, t. y. pakanka Švietimo įstatyme reglamentuoti, kad mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarką nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras. Toks teisinis reglamentavimas sudarytų sąlygas plačiau ir išsamiau aptarti vaiko gerovės komisijos funkcijas ir leistų pagal besikeičiančias situacijas aktualizuoti poįstatyminiame teisės akte numatytus reikalavimus jai.

Švietimo įstatymo 43 straipsnio 7 dalis nustato, kad mokykla formaliojo profesinio mokymo programas gali vykdyti tik turėdama švietimo, mokslo ir sporto ministro išduotą licenciją, tačiau visus su formaliojo profesinio mokymo programų rengimu ir įgyvendinimu susijusias nuostatas reglamentuoja Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas, todėl siekiant teisinio aiškumo ir nuoseklumo yra tikslintina ši Švietimo įstatymo nuostata.

Keisti Švietimo įstatymo 36 straipsnį poreikis kilo dėl šių priežasčių:

1) analizuojant šalies demografinius ir mokyklų tinklo pokyčius ir siekiant garantuoti švietimo prieinamumą labai svarbia dalimi tampa bendruomenių lūkesčius tenkinantis susisiekimas, ypač ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokinių pavėžėjimas. Ministerija, du dešimtmečius vykdydama Mokyklinių autobusų programą, savivaldybėms perdavė daugiau nei 1 200 autobusų. Ministerija yra nustačiusi mokyklinių autobusų naudojimo tvarką, kuri įpareigoja savivaldybes atsižvelgiant į vietos infrastruktūrą ir demografiją parengti savo mokinių pavėžėjimo tvarkas. Tačiau kai kuriais atvejais teisės aktų nėra laikomasi: mokykliniais autobusais mokiniai į mokyklas vežami iš gretimų savivaldybių mokyklų aptarnaujamų teritorijų, pasitaiko atvejų, kai į vieną gyvenvietę suvažiuoja kelių mokyklų iš skirtingų savivaldybių mokykliniai autobusai. Kai kur tais pačiais maršrutais važiuoja tiek tarpmiestinio, tiek ir priemiestinio reguliaraus susisiekimo keleivinio transporto autobusai, kuriais taip pat mokiniai gali pasiekti švietimo įstaigas. Todėl savivaldybėms būtina priimti kitus sprendimus optimizuojant mokinių ir keleivių vežimo paslaugas. Mokinių ir keleivių vežimo paslauga galėtų būti koordinuojama vieno savivaldybės ar regiono operatoriaus;

2) Ministerija nuo šių metų nevykdo mokyklinių autobusų programos, aprūpinant savivaldybes mokykliniais geltonaisiais autobusais, todėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministras 2022 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. V-342 „Dėl Lietuvos Respublikos 2022 metų valstybės biudžeto lėšų, skirtų savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklų tinklo stiprinimo iniciatyvoms skatinti, paskirstymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto lėšas, kuriomis pačios savivaldybės savo sprendimu sieks optimaliausio sprendimo mokinių pavėžėjimui užtikrinti. Todėl Švietimo įstatymo nuostata, kad mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarką yra perteklinė.

Kadangi nuo 2023 metų sausio 1 d. numatoma pereiti nuo spausdintų blanke mokymosi pasiekimus įteisinančių dokumentų, patvirtinančių bendrojo ugdymo programų baigimą ir išsilavinimo įgijimą, išdavimo, prie skaitmeninių, atsisakyti brandos atestato priedo ir brandos atestato (diplomo) priedo, todėl kilo poreikis keisti Švietimo įstatymo 39 straipsnio 2 dalies 5 punktą.

Švietimo įstatymo 70 straipsnio 8 dalis koreguotina dėl to, kad joje nėra aiškumo dėl apmokėjimo už mokymąsi, kai asmuo jau yra įgijęs vidurinį išsilavinimą ir pageidauja mokytis pagal vidurinio ugdymo dalykų programas papildomai. Siekiant tikslumo ir lygių galimybių, tikslinama nuostata dėl apmokėjimo už švietimą, kai vidurinį išsilavinimą įgijęs asmuo pageidauja mokytis pageidaujamų vidurinio ugdymo programos dalykų ne tik pakartotinai, bet ir papildomai. Siūloma 70 straipsnio 8 dalį papildyti apmokėjimo už papildomą dalykų mokymąsi aspektu. Laikytina, kad vidurinį išsilavinimą įgijęs asmuo mokosi papildomai pagal vidurinio ugdymo dalykų programas, kai to dalyko įgyjant vidurinį išsilavinimą jis nesimokė (nėra įrašo apie to dalyko mokymąsi ir įvertinimą brandos atestate), pakartotinai – kai to dalyko asmuo jau mokėsi (dalyko pavadinimas, įvertinimas yra įrašytas brandos atestate ar kitame vidurinį išsilavinimą patvirtinančiame dokumente). Švietimo įstatymo 70 straipsnio 8 dalis koreguotina ir dėl to, kad ji tiesiogiai siejasi su keičiamu 39 straipsnio 2 dalies 5 punktu, kur nustatyta, kad vidurinį išsilavinimą ar jam prilygintą išsilavinimą įgijusiam asmeniui, papildomai ir pakartotinai mokiusius pagal vidurinio ugdymo dalykų programas, yra išduodamas mokymosi pasiekimų pažymėjimas.

Bendrojo ugdymo taryba yra valstybės švietimo savivaldos institucija, užtikrinanti įvairias suinteresuotas institucijas atstovaujančių ekspertų dalyvavimą formuojant švietimo politiką. Atsižvelgiant į Bendrojo ugdymo tarybos darbo pobūdį ir pokyčius kituose Švietimo įstatymo straipsniuose bei poįstatyminiuose teisės aktuose, kyla poreikis patikslinti Bendrojo ugdymo tarybos įgaliojimus, nustatytus Švietimo įstatymo 62 straipsnio 2 punkte.

Švietimo įstatymo 51 straipsnis detaliai nustato kito švietimo teikėjo teises. 51 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad kitas švietimo teikėjas turi teisę vykdyti tik ikimokyklinio, priešmokyklinio ir neformaliojo švietimo programas, todėl tikslintina Švietimo įstatymo 9 straipsnio 5 dalis, nustatanti, kad kitas švietimo teikėjas gali vykdyti ir pradinio ugdymo programas.

Šiuo metu Ministerija ne tik formuoja švietimo politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, bet kartu ją ir įgyvendina, nes vykdo valstybinę švietimo tiekėjų veiklos priežiūrą, organizuoja ir koordinuoja vidurinio ugdymo programų akreditavimą, koordinuoja savivaldybių administracijų švietimo padalinių veiklą įgyvendinant valstybės švietimo politiką ir kt. Tai yra politikos įgyvendinimo funkcijos, kurios yra nebūdingos Ministerijai ir Ministerijai įstatymu pavestos vykdyti neribotam laikui. Toks reglamentavimas iš dalies prieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtintoms nuostatomis, nes valstybės politikos įgyvendinimo funkcijos ministerijoms gali būti pavestos tik įstatymų nustatytais atvejais ir nustatytam terminui. Teisiniame reglamentavime įtvirtintas politikos formavimo ir jos įgyvendinimo funkcijų atskyrimas. Į tai, kad Ministerija vykdo jai nebūdingas politikos įgyvendinimo funkcijas, dėmesį yra atkreipusi ir Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė^[1]. Taip pat Valstybės kontrolė yra atkreipusi dėmesį, kad tais atvejais, kai tai įmanoma, politikos formavimas turi būti atskirtas nuo įgyvendinimo^[2], taip pat, pagal galimybes, turi būti įvertintos ir atskirtos projektinio (atrankos) finansavimo tvarkų teisinio reglamentavimo, konkursų organizavimo ir administravimo funkcijos, kad būtų užtikrinamas konkursų skaidrumas^[3]. NŠA yra vienintelė nacionalinio lygmens institucija, padedanti Ministerijai įgyvendinti švietimo politiką ankstyvojo ir bendrojo ugdymo srityse. Jai keliamas tikslas – padėti Ministerijai priimti įrodymais

pagrįstus, novatoriškus švietimo politikos sprendimus, nukreiptus į kiekvieno mokinio ugdymo sėkmę ir ankstyvojo bei bendrojo ugdymo kokybės užtikrinimą. NŠA turi telkti novatoriškiausius švietimo praktikus ir mokslininkus ugdymo turinio kūrimui ir įgyvendinimui, pati kaupdama, analizuodama ir multiplikuodama gerąsias tiek Lietuvos mokyklų, tiek ir užsienio šalių švietimo praktikas. Diegiant įrodymais grįstą valdymą, siekiama, kad NŠA taptų ekspertine institucija, atliekančia nacionalinius ir tarptautinius švietimo tyrimus ir analizes, vykdančia nepriklausomą ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir bendrojo ugdymo mokyklų išorinį veiklos vertinimą ir valstybinę švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūrą, telkiančia geriausius analitikus ir tyrėjus, vykdančia aukšto lygio švietimo sistemos stebėseną (duomenų kaupimą, analizę, prognozavimą, poveikio vertinimą), kurios pagrindu būtų kuriami, modeliuojami ir diegiami novatoriški sprendimai, laiku gaunama patikima informacija apie ankstyvojo ir bendrojo ugdymo sistemos būklę. Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus, būtina NŠA suteikti viešojo administravimo įgaliojimus ir priskirti prie švietimo valdymo subjektų, Ministerijos atliekamas švietimo politikos įgyvendinimo funkcijas pavedant vykdyti NŠA. Atkreiptinas dėmesys, kad NŠA *de facto* jau vykdo viešojo administravimo funkcijas, tik iki šiol nebuvo sprendžiamas priskyrimas prie viešojo administravimo institucijų. Tai iš dalies patvirtina teismų praktika^[4], nes Nacionalinio egzaminų centro, kurio savininko teises ir pareigas po reorganizavimo perėmė NŠA, sprendimai traktuojami kaip viešojo administravimo institucijos sprendimai. Todėl yra keistinos Švietimo įstatymo 25 straipsnio 4 dalies, 38 straipsnio 2 ir 4 dalies, 44 straipsnio 2 dalies, 52 straipsnio 2 dalies, 53 straipsnio 2 ir 5 dalies, 56 straipsnio 1 ir 2 dalies, 59 straipsnio 11 dalies bei 64 straipsnio 3 ir 6 dalies nuostatos bei reikalinga papildyti Švietimo įstatymą nauju 56⁴ straipsniu.

[1] Valstybės kontrolės 2018-03-20 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-2018-P-50-2-3 „Ar Lietuvos verslo priežiūros sistema efektyvi“, 13 psl. Prieiga internetu: [Produktas | Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė \(valstybeskontrole.lt\)](#); Valstybės kontrolės 2020-05-12 valstybinio audito ataskaita Nr. VAE-4 „Ūkio subjektų priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimas“, 18 psl. Prieiga internetu: [Produktas | Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė \(valstybeskontrole.lt\)](#).

[2] Valstybės kontrolės 2020-01-23 valstybinio audito ataskaita Nr. YE-1 „Viešojo sektoriaus institucinės sandaros apžvalga“, 4 priedas. Prieiga internetu: <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/Product/23899/viesojo-sektoriaus-institucines-sandaros-apzvalga>.

[3] Valstybės kontrolės 2019-10-01 valstybinio audito Nr. FA-8 „2018 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“, 19 psl. Prieiga internetu: [Produktas | Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė \(valstybeskontrole.lt\)](#).

[4] Specialiosios teisėjų kolegijos 2018 m. birželio 12 d. nutartis byloje K. P. prieš Nacionalinį egzaminų centrą ir Vilniaus Žirmūnų gimnaziją, teismingumo bylos Nr. T-58/2018); Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gruodžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-870-629/2018; Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. birželio 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-2269-281/2019 ir kt.

Nors Lietuva sėkmingai dalyvauja praktiškai visų mokslo sričių mokinių olimpiadose, konkursuose ir kituose renginiuose, tačiau prizinių vietų pagerbimu žymiai skiriasi nuo kitų šalių. Pavyzdžiui, iš Baltijos valstybių Lietuva yra vienintelė, neskirianti finansinių premijų šių renginių prizininkams. Taip pat egzistuoja ir tarpsritiniai netolygumai – pavyzdžiui, nors sporto srityje tarptautiniu mastu pasiekti laimėjimai yra apdovanojami premijomis, ugdymo srityje to stinga. Gabūs vaikai, kurie tarptautinėse olimpiadose, konkursuose ir kituose renginiuose pelno apdovanojimus, prieš tai papildomai labai ilgai ir tikslingai dirbo. Ir šis darbas turi būti įvertintas ne tik pagiriamuoju žodžiu ar diplomu, bet ir pinigine premija. Šalies mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai ir kiti ugdymo procese dalyvaujantys asmenys aktyviai dalyvauja diegiant mokiniams pilietiškumo, tautinio sąmoningumo, bendražmogiškųjų vertybių nuostatas, kuriant atvirą, įtraukią mokyklą, demonstruoja meistriškumą ugdomojoje veikloje, aktyviai, veiksmingai ir kūrybiškai

dalyvauja mokyklos bendruomenės veikloje, dalyvauja formuojant ir įgyvendinant švietimo strategijas, tęsia ir plėtoja pedagoginėje veikloje Meilės Lukšienės idėjas. Atsižvelgiant į tai tikslintinas Švietimo įstatymo 69 straipsnis, kuriuo būtų įtvirtinta nuostata įstatymo lygmeniu suteikti švietimo, mokslo ir sporto ministrui įgaliojimus asmenims už nuopelnus švietimo sistemai steigti ir teikti apdovanojimus ir premijas.

Įstatymo 49 straipsnio 1 dalies 6 punkto pakeitimai ir 58 straipsnio 2 dalies 4 punkto pripažinimas netekusiu galios parengti, derinant Švietimo įstatymą su Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymu Nr. XIV-1268, įsigaliosiančiu 2023 m. balandžio 1 d., kuriame nustatoma, kad meras, o ne administracijos direktorius, vykdys savivaldybės vykdomosios valdžios funkcijas.

Teikiamų Įstatymų projektų **tikslas** – sukurti teisinės prielaidas kokybiškam, šiuolaikiškam vaikų ankstyvajam ugdymui, mokinių nuosekliam mokinių mokymosi pasiekimų vertinimui, užtikrinant reikalingą švietimo pagalbą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą bei stiprinant mokyklų vadovų lyderystę, mokyklų ir savivaldybių savarankiškumą, sudaryti prielaidas savivaldybėms steigti kadetų ugdymo mokyklas, skirtas šalies (regiono) mokiniams, atsisakyti Ministerijai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų ir Švietimo įstatymu pavesti jas vykdyti NŠA.

Uždaviniai:

1 uždavinys. Siekti kokybiško ankstyvojo ugdymo, sudarant tinkamas sąlygas sėkmingam vaiko tolimesniam mokymuisi:

1.1. siekiant ikimokyklinio ugdymo kokybės ir dermės su atnaujintu priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo turiniu, sukurti teisinės prielaidas šiuolaikiškam ikimokyklinio ugdymo turiniui rengti, tvirtinant ne ikimokyklinio ugdymo programų kriterijus, o ikimokyklinio ugdymo programos gaires;

1.2. patikslinti kam turi būti koordinuotai teikiamos švietimo pagalbos ir socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos, kai vaikas ugdomas pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programą;

1.3. siekiant teisinio aiškumo patikslinti, kada vaikas gali būti ugdomas pagal priešmokyklinio ugdymo programą dvejus metus bei atsisakyti perteklinės nuostatos dėl socialinę riziką patiriančių vaikų priešmokyklinio ugdymo reglamentavimo;

1.4. siekiant teisinio aiškumo patikslinti nuostatą dėl socialinę riziką patiriančių vaikų, kuriems skirtas privalomas ikimokyklinis ugdymas, finansavimo.

2 uždavinys. Sukurti prielaidas nuosekliam mokinių mokymosi pasiekimų vertinimui, susiejant tolimesnį jo mokymąsi su pasiektais mokymosi rezultatais:

2.1. siekiant mokiniams ir jų tėvams, mokyklai ir jos steigėjui suteikti savalaikę informaciją apie mokinio mokymąsi, numatyti, kad baigiant pradinio ugdymo programą ir pagrindinio ugdymo programos pirmąją dalį visi mokiniai dalyvautų mokymosi pasiekimų patikrinimuose;

2.2. siekiant užtikrinti nuoseklų mokinių mokymąsi ir tai, kad pagrindinio ugdymo programą baigę mokiniai būtų įgiję bazines kompetencijas, būtinas tiek tolimesniam mokymuisi, tiek siekiant profesijos, numatyti aukštesnius reikalavimus pagrindinio išsilavinimo įgijimui;

2.3. siekiant, kad mokiniai, įgiję pagrindinį išsilavinimą, būtų tinkamai pasirengę mokytis pagal vidurinio ugdymo programą, nustatyti reikalavimus asmenims, siekiantiems įgyti vidurinį išsilavinimą;

2.4. siekiant užtikrinti mokinio, besimokančio pagal bendrojo ugdymo programą, teisę ir pareigą mokytis bei sudaryti lankstesnes ugdymo organizavimo galimybes dėl jo ligos (pvz., gydantis onkologinę ligą) ar kitų objektyvių priežasčių (pvz., nėštumo, gimdymo ar vaiko priežiūros), numatyti mokinio teisę į akademines atostogas;

2.5. numatyti, kad asmeniui papildomai ar pakartotinai mokiusius pagal vidurinio ugdymo dalykų programas ir jas baigus arba / ir išlaikius brandos egzaminus, bus išduodamas mokymosi pasiekimų pažymėjimas;

2.6. siekiant teisinio aiškumo nustatyti, kad valstybė garantuoja nemokamą vidurinį išsilavinimą, o jį įgijęs asmuo, už mokymąsi moka pats ir švietimo, mokslo ir sporto ministras nustatyto atlyginimo dydį (nepriklausomai ar asmuo mokosi to dalyko papildomai, ar pakartotinai).

2.7. siekiant teisinio aiškumo patikslinti Bendrojo ugdymo tarybos įgaliojimus.

3 uždavinys. Sudaryti teises priedais kokybiškam ir racionaliam socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymui švietime:

3.1. siekiant skatinti mokyklos vadovo lyderystę ir suteikti mokyklos bendruomenei daugiau savarankiškumo, bei atsižvelgiant į tai, kad nuo 2023–2024 m. m. įgyvendinant Gyvenimo įgūdžių bendrąją programą bus užtikrinamas nuoseklus mokinių socialinių emocinių kompetencijų ugdymas, atsisakyti įstatymo nuostatų, kuriomis mokyklos vadovas įpareigojamas kiekvienam mokiniui užtikrinti dalyvavimą bent vienoje prevencinėje programoje;

3.2. siekiant užtikrinti kokybiškų prevencinių programų patekimą į mokyklas, suteikti švietimo, mokslo ir sporto ministrui įgaliojimus nustatyti prevencinių programų kriterijus ir apibrėžti vykdomų programų įgyvendinimo galimybes.

4 uždavinys. Sudaryti teises priedais ankstyvesniam specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymui ir reikalingos pagalbos teikimui:

4.1. sukurti teises priedais mokyklose veikiančioms Vaiko gerovės komisijoms atlikti pirminį mokinio ugdymosi poreikių vertinimą ir mokyklos lygmeniu skirti reikalingą švietimo pagalbą;

4.2. sukurti teises priedais švietimo, mokslo ir sporto ministrui tvirtinti ne tik mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo bet ir švietimo pagalbos teikimo organizavimo tvarką;

4.3. sukurti teises priedais, kad pedagoginių psichologinių tarnybų atlikto mokinio specialiųjų poreikių vertinimo rekomendacijos pasiektų mokyklas ir šios galėtų užtikrinti reikalingas ugdymo sąlygas;

4.4. atsižvelgiant į tai, kad socialinė pagalba pirmiausia yra teikiama vaikui, patikslinti socialinės pagalbos teikimo paskirtį ir jos teikimą;

4.5. sukurti teises priedais pedagoginių psichologinių tarnybų veiklos kokybei didinti;

4.6. sukurti teises priedais įstatymo lygmeniu nustatyti, kad švietimo pagalbą teikiančiais specialistais galėtų dirbti tik nepriekaištingos reputacijos asmenys.

5 uždavinys. Aiškiai, šiuolaikiškai apibrėžti švietimo įstaigos funkcijas, jas suderinti su švietimo įstaigos vadovo funkcijomis, numatant švietimo įstaigų vadovams privalomą magistro laipsnio išsilavinimą, atitinkantį jiems pavestas funkcijas, pareigas ir atsakomybes.

6 uždavinys. Sudaryti priedais savivaldybėms steigti kadetų ugdymo mokyklas, skirtas šalies (regiono) mokiniams:

6.1. įteisinti galimybę savivaldybės kadetų ugdymo gimnazijai, skirtai šalies (regiono) mokiniams, vykdyti akredituotą vidurinio ugdymo programą ir pagrindinio ugdymo programą ar akredituotą vidurinio ugdymo programą, pagrindinio ugdymo programą ir pradinio ugdymo programą;

6.2. įteisinti galimybę skirti ūkio lėšas savivaldybių kadetų ugdymo mokykloms, skirtoms šalies (regiono) mokiniams, atitinkančioms Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse nustatytą paskirtį ir kriterijus, iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto;

6.3. patikslinti teisinį reglamentavimą dėl mokyklų, kurios turi atitikti Vyriausybės patvirtintus kriterijus.

7 uždavinys. Sudaryti priedais savivaldybėms, pačioms įvertinus esamą kontekstą, priimti sprendimus dėl mokinių pavėžėjimo galimybių ir įvairovės, siekiant kuo racionaliau išnaudoti esamas transporto ir vežiojimo paslaugų galimybes, pasitelkiant privačius teikėjus

bei vietines autotransporto įmones, jų techninius ir žmogiškuosius resursus, garantuojant visapusiškai saugų mokinių pavėžėjimą, tuo pačiu tenkinant ir kitus vietos bendruomenės poreikius.

8 uždavinys. Atsisakyti Ministerijai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų ir Švietimo įstatymu pavesti jas vykdyti NŠA:

8.1. atskirti švietimo politikos formavimą nuo įgyvendinimo ankstyvojo ir bendrojo ugdymo srityse, aiškiai apibrėžiant Ministerijos ir NŠA funkcijas ir atsakomybę;

8.2. NŠA suteikti viešojo administravimo įgaliojimus ir priskirti prie švietimo valdymo subjektų bei vystyti ją kaip kompetencijų centrą, kurio viena iš funkcijų būtų valstybinė švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūra, vykdoma Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka, ir galintį sistemiškai užtikrinti švietimo kokybę ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme, kuriantį ir diegiantį įrodymais pagrįstus novatoriškus švietimo politikos įgyvendinimo sprendimus, nukreiptus į kiekvieno vaiko ugdymo sėkmę.

9 uždavinys. Įstatymo lygmeniu suteikti švietimo, mokslo ir sporto ministrui asmenims už nuopelnus švietimo sistemai steigti ir teikti apdovanojimus ir premijas susijusių teisinių santykių reglamentavimas

9.1. sudaryti įstatymines teises prielaidas valstybės asignavimais ir kitomis priemonėmis skatinti mokinių mokymosi pasiekimus tarptautinėse olimpiadose, konkursuose ir kituose renginiuose, taip suteikiant didesnę reikšmę tarptautinių mokslo olimpiadų, konkursų ir kitų renginių laimėtojų, kaip jaunųjų Lietuvos ambasadorių, svarbą garsinant šalies vardą.

9.2. sudaryti teises prielaidas skatinti šalies mokytojus, pagalbos mokiniui specialistus ir kitus ugdymo procese dalyvaujančius asmenis už jų nuopelnus profesinėje veikloje, mokinių pasiekimus ir pažangą, darbus švietimo srityje.

Įstatymo projektas Nr. 2, Įstatymo projektas Nr. 3, Įstatymo projektas Nr. 4. teikiami atsižvelgus į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, nuostatą, kad jeigu teisės aktas buvo pakeistas ir pakeitimai dar neįsigalioję, tačiau reikia keisti kai kuriuos neįsigaliojusio teisės akto straipsnius, jų dalis ar punktus, tokiu atveju keičiamas dar neįsigaliojęs teisės aktas (139 punktas). Įstatymo projektu Nr. 2 keičiama Švietimo įstatymo 36 straipsnio 1 dalies nuostata, įsigaliosianti 2024 m. rugsėjo 1 d., atsisakant nuostatos, kad mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarką nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras. Įstatymo projektu Nr. 3 keičiama Švietimo įstatymo 38 straipsnio 4 dalis, įsigaliosianti 2024 m. rugsėjo 1 d., kurioje turėtų būti suteikiami įgaliojimai NŠA mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimų srityje. Įstatymo projektu Nr. 4 keičiama Švietimo įstatymo 8 straipsnio 3 dalies nuostata dėl privalomo priešmokyklinio ugdymo reglamentavimo socialinę riziką patiriantiems vaikams bei įstatymo lygmeniu nustatant atvejį, kada vaikui priešmokyklinis ugdymas gali būti teikiamas 2 metus. Įstatymo projektu Nr. 7 keičiamos Švietimo įstatymo 11 straipsnio 5 dalies nuostatos, siekiant užtikrinti dermę su Įstatymo projekte Nr. 1 Švietimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies nuostatų pakeitimais.

Įstatymo projektu Nr. 5 keičiamos Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 ir 7 straipsnių nuostatos, siekiant užtikrinti su Įstatymo projekto Nr. 1 keičiamomis nuostatomis dėl prevencinių programų įgyvendinimo užtikrinimo ir specializuotų mokyklų kūrimo šalies (regiono) mokiniams.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė ir rengėja – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai?

Su 1 uždaviniu (Siekti kokybiško ankstyvojo ugdymo, sudarant tinkamas sąlygas sėkmingam vaiko tolimesniam mokymuisi) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Šiuo metu galiojančio Švietimo įstatymo 7 straipsnio 4 dalimi yra reglamentuota, kad ikimokyklinio ugdymo programą ikimokyklinio, bendrojo ugdymo mokyklos, laisvasis mokytojas ar kitas švietimo teikėjas rengia pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintus ikimokyklinio ugdymo programų kriterijus. Atitinkamas įgaliojimas švietimo, mokslo ir sporto ministrui tvirtinti šiuos kriterijus yra numatytas Švietimo įstatymo 56 straipsnio 12 punkte.

Švietimo įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje ir 8 straipsnio 4 dalyje yra reglamentuota, kad pagal ikimokyklinio arba priešmokyklinio ugdymo programą ugdomam vaikui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) yra koordinuotai teikiamos švietimo pagalba ir socialinės bei sveikatos priežiūros paslaugos.

Švietimo įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje yra nustatytas, kad švietimo, mokslo ir sporto ministras tvirtina atvejus, kada įvertinus vaiko ugdymo ir ugdymosi poreikius, pažangą, priešmokyklinis ugdymas gali trukti dvejus metus. Šioje dalyje taip pat numatyta, kad priešmokyklinis ugdymas yra pradedamas teikti jaunesnio amžiaus vaikams, t. y. visiems vaikams, kai jiems tais kalendoriniais metais iki balandžio 30 d. sueina 5 metai, ir įvertinus vaiko ugdymo ir ugdymosi poreikius, pažangą gali būti pradedamas jei vaikams tais kalendoriniais metais 5 metai sueina iki rugsėjo 1 d. Tačiau Švietimo įstatymo 47 straipsnio 1 dalies 6 punktu tėvams suteikiama teisė leisti vaiką į priešmokyklinio ugdymo programą ir vėliau, tačiau ne vėliau kaip vaikui tais kalendoriniais metais sueina 6 metai. Taip pat Švietimo įstatymo 9 straipsnio 3 dalis reglamentuoja, kad pradinis ugdymas pradedamas teikti vaikui, kai jam tais kalendoriniais metais sueina 7 metai. Todėl siekiant įgyvendinti Švietimo įstatymo 9 straipsnio 3 dalies, 47 straipsnio 1 dalies 6 punkto ir 8 straipsnio 3 dalies nuostatas, vienintelis atvejis, kada vaikui priešmokyklinis ugdymas gali trukti dvejus metus yra tai, kad priešmokyklinis ugdymas vaikui buvo pradėtas teikti jai jam tais kalendoriniams metais suėjo 5 metai.

Švietimo įstatymo 24 straipsnio 2 dalis reglamentuoja, kad valstybė imasi priemonių, kad kiekvienas vaikas Lietuvoje mokytųsi pagal priešmokyklinio ugdymo programą, 47 straipsnio 2 dalies 1 punktas nustato prievolę tėvams leisti vaiką mokytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą, todėl visiems vaikams, įskaitant ir socialinę riziką patiriantiems, priešmokyklinis ugdymas yra privalomas ir teikiamas vadovaujantis švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka, kurią reglamentuoja Švietimo įstatymo 8 straipsnio 2 dalis. Todėl Švietimo įstatymo 8 straipsnio 3 dalies nuostata, jog socialinę riziką patiriančiam vaikui priešmokyklinis ugdymas užtikrinamas švietimo, mokslo ir sporto ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka, yra perteklinis reguliavimas.

Socialinę riziką patiriantys vaikai, kuriems yra skiriamas privalomas ikimokyklinis ugdymas, yra finansuojami įprastine tvarka (kaip ir kiti ikimokyklinio amžiaus ugdomi vaikai), tačiau iš valstybės biudžeto jiems skiriama papildomų lėšų ugdymui, maitinimui ir vežiojimui, tačiau Švietimo įstatymo 67 straipsnio 13 dalies formuluotė, leidžia manyti, kad ja apibrėžiamas ne papildomas, o visas finansavimas socialinę riziką patiriančių vaikų privaloma ikimokykliniam ugdymui.

Su 2 uždaviniu (Sukurti prielaidas nuosekliam mokinių mokymosi pasiekimų vertinimui, susiejant tolimesnį jo mokymąsi su pasiektais mokymosi rezultatais) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Šiuo metu Švietimo įstatymo 9 straipsnio 6 dalis reglamentuoja, kad pradinis išsilavinimas yra įgyjamas baigus pradinio ugdymo programą, o 10 straipsnio 3 dalis nustato tik pagrindinio ugdymo pirmosios dalies trukmę. Dalyvavimas šiuo metu vykdomuose nacionaliniuose mokinių pasiekimų patikrinimuose, kurie yra organizuojami mokiniams baigiant 4 klasę ir 8 klasę šiuo metu nėra privalomas, dėl dalyvavimo sprendžia mokykla ir tai nesukuria prielaidų sistemingam kiekvieno mokinio mokymosi pasiekimų stebėjimui, savalaikiai mokymosi pagalbai suteikti.

Švietimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalis reglamentuoja, kad pagrindinis išsilavinimas yra įgyjamas baigus pagrindinio ugdymo programą ir patikrinus mokymosi pasiekimus, t. y. asmeniui nėra keliamas reikalavimas pasiekti koki nors pasiekimų lygį mokymosi pasiekimų patikrinimo metu, kas nedidina motyvacijos pademonstruoti šių patikrinimų metu turimas žinias ir leidžia įgyti pagrindinį išsilavinimą neturint bazinių tiek tolimesniam mokymuisi, tiek profesinei veiklai reikalingų kompetencijų.

Švietimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalis reglamentuoja, kad valstybė garantuoja visuotinį vidurinį ugdymą kiekvienam mokiniui, įgijusiam pagrindinį išsilavinimą, nėra keliamas reikalavimas pagrindinį išsilavinimą įgyti koku nors lygmeniu, todėl vidurinio išsilavinimo siekia ir tam nepasiruošę mokiniai, t. y. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu gavę nepatenkinamą įvertinimą.

Šiuo metu Švietimo įstatymo 46 straipsnio 1 dalyje mokiniams, besimokantiems pagal bendrojo ugdymo programas, nėra numatyta teisė į akademines atostogas.

Švietimo įstatymo 39 straipsnio 2 dalis nustato, kad visais atvejais, asmeniui įgijusiam vidurinį išsilavinimą, net ir pakartotinai perlaikius brandos egzaminus, papildomai ar pakartotinai mokiusius pagal dalykų programas, yra išduodamas brandos atestatas, o mokymosi pasiekimų pažymėjimas yra išduodamas tik neįgijusiam pradinio, pagrindinio ar vidurinio išsilavinimo.

Švietimo įstatymo 70 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad švietimo, mokslo ir sporto ministras nustato atlyginimo dydį tik už asmenų, įgijusių vidurinį išsilavinimą ir pageidaujančių geriau pasirengti tolesniam mokymuisi, pakartotinį pageidaujamų vidurinio ugdymo programos dalykų mokymąsi. Neaiškus apmokėjimas, kai vidurinį išsilavinimą įgijęs asmuo nori mokytis dalyko, kurio prieš įgyjant vidurinį išsilavinimą nėra mokėsis.

Švietimo įstatymo 62 straipsnio 2 punktas reglamentuoja, kad Bendrojo ugdymo taryba inicijuoja ir pritaria ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų kaitos projektams, kai jos nariams nėra keliamas reikalavimas būti konkretaus mokomojo dalyko ekspertu, inicijuoja ir pritaria mokytojų kvalifikacijos ir profesinės raidos projektams, kai jų ekspertinė nuomonė yra svarbi dėl visų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo kryptių.

Su 3 uždaviniu (Sudaryti teisinės prielaidas kokybiškam ir racionaliam socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymui švietime) susijusių teisinių santykių reglamentavimas.

Šiuo metu galiojančio Švietimo įstatymo 43 straipsnio 11 dalimi yra reglamentuota, kad švietimo įstaiga privalo sudaryti sąlygas kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti bent vienoje nuoseklioje, ilgalaikėje socialines ir emocines kompetencijas ugdančioje prevencinėje programoje, apimančioje smurto, alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą, įgyvendinant pateiktas švietimo ir mokslo ministro patvirtintas rekomendacijas dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose. O Švietimo įstatymo 56 straipsnio 17 dalimi švietimo, mokslo ir sporto ministras įgaliotas parengti rekomendacijas tik dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose. Atitinkamai Švietimo įstatymo 59 straipsnio 8 dalies 1 punkte švietimo įstaigos vadovas įgaliotas vadovauti rekomendacijų dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokykloje priemonių įgyvendinimui. Šiuo atveju Švietimo įstatymas numato smurto prevencijos įgyvendinimą, tačiau mokyklos vadovas atsižvelgdamas į mokyklos poreikius pats inicijuoja kitų prevencinių programų įgyvendinimą be teisinio pagrindimo. Tuo tarpu Švietimo įstatymo 46 straipsnio 2 dalies 4 punkte reglamentuojama, kad mokinys privalo dalyvauti nuoseklioje ir ilgalaikėje prevencinėse programose, t. y. neišskiriant smurto ar kitos prevencinės programos. Pastebėtina ir tai, kad Švietimo įstatymo 2 straipsnio 22¹ dalis reglamentuoja prevencinės programos sąvoką, kaip planingų ir sistemingų priemonių, padedančių stiprinti mokinio asmenybės ir aplinkos apsauginius veiksnius ir mažinti rizikos veiksnių įtaką, visumą. Taigi toks teisinis reguliavimas – nenuoseklus, apribojantis mokyklos vadovo galimybes priimti sprendimus ir keliantis neaiškumų. Taip pat prevencinių programų išvardinimas susiaurina prevencinių programų pasirinkimo galimybes, kuomet prevencinės programos vadinamos neapimančios visų grupių (pvz. lytiškumo).

Švietimo įstatymo 56 straipsnio 12 dalyje reglamentuojama, kad Ministerija įgaliota tvirtinti ikimokyklinio ugdymo programų kriterijus <...>; Vidurinio ugdymo programų akreditacijos kriterijus <...> neformaliojo švietimo programų kriterijus, kuriuos tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras<...>. Tačiau prevencinių programų tvarka ir kriterijai švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įgaliojimuose nėra reglamentuoti, nors tai sudedamoji ugdymo dalis. Švietimo įstatymo 58 straipsnio 2 dalies 3 punktas reglamentuoja, kad švietimo valdymo srityje savivaldybės institucijos įgalios tvirtinti prevencinių programų kriterijus <...>. Nors nėra teisinio pagrindimo aiškiems kriterijams, kokios programos gali būti diegiamos, o esant ribotiems ekspertiniams pajėgumams savivaldybėse šis procesas gali neužtikrinti kad mokyklose būtų diegiamos didelį veiksmingumą turinčios programos. Tuo pačiu, tokia formuluotė, leidžia manyti, kad savivaldybė nėra atsakinga už nuoseklių, ilgalaikių prevencinių programų įgyvendinimą.

Su 4 uždaviniu (Sudaryti teises prielaidas ankstyvesniam specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymui ir reikalingos pagalbos teikimui) susijusių teisinių santykių reglamentavimas.

Švietimo įstatymo 43 straipsnio 12 dalyje reglamentuojama, kad Vaiko gerovės komisija organizuoja ir koordinuoja švietimo programų pritaikymą mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, švietimo pagalbos teikimą, atsižvelgdama į švietimo įstaigos poreikius, teikia švietimo įstaigos vadovui siūlymus dėl švietimo ir mokslo ministro patvirtintų rekomendacijų dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose ir atlieka kitas su vaiko gerove susijusias funkcijas <...>. Tačiau šiuo reglamentavimu yra aptariama tik keletas mokyklos vaiko gerovės funkcijų todėl atsiradus naujiems iššūkiams sistema negali lengvai prisitaikyti prie praktikoje nuolat vykstančių pokyčių.

Švietimo įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje švietimo, mokslo ir sporto ministrui yra suteikti įgaliojimai tvirtinti tik mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo tvarką, tačiau šiems mokiniams, reikalinga ir švietimo pagalba, todėl siekiant teisinio aiškumo ir kokybiško mokinių poreikius atitinkančio ugdymo švietimo, mokslo ir sporto ministrui turi būti suteikti įgaliojimai tvirtinti mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo ir švietimo pagalbos teikimo tvarkos aprašą.

Švietimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalis nustato, kad mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių pirminį įvertinimą atlieka Vaiko gerovės komisija. Kadangi vaiko gerovės komisijos yra dvi – mokyklos ir savivaldybės administracijos, trūksta teisinio aiškumo, kuriai komisijai šie įgaliojimai yra suteikti ar abi jos turi atlikti mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių pirminį įvertinimą. Taip pat nustatyta, kad mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų, vertina ir Pedagoginė psichologinė taryba. Esant šiai išskirtčiai susiklostę situacija, kai vaikų, turinčių specialiuosius ugdymosi poreikius, atsirandantys dėl išskirtinių gabumų, nėra vertinami, jie nėra atpažįstami ir taip neišnaudojamas šių vaikų mokymosi potencialas. Taip pat Švietimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalyje yra nustatyta, kad Pedagoginės psichologinės tarnybos vadovas tik su tėvų (globėjų, rūpintojų) sutikimu skiria specialųjį ugdymą, kas sukuria situacijas, kai mokykla neturi informacijos apie mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius ir jos nepasiekia rekomendacijos kaip turėtų būti pritaikytas ugdymas, kokios švietimo pagalbos konkrečiam mokiniui reikia. Ilgainiui tai sukuria situacijas, kai nėra užtikrinamas tinkamas ir kokybiškas, mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymas.

Švietimo įstatymo 14 straipsnio 4 dalyje yra įtvirtinta, kad švietimo, mokslo ir sporto ministras tvirtina tik pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarką, tačiau siekiant šių įstaigų veiklos kokybės visoje šalyje taip pat būtų svarbu nustatyti ir patvirtinti reikalavimus pedagoginėms psichologinėms tarnyboms, t. y. jų žmogiškiesiems ir materialiesiems ištekliams.

Švietimo įstatymo 20 straipsnyje nustatyta, kad socialinės pedagoginės pagalbos paskirtis yra orientuota į pagalbą tėvams (globėjams, rūpintojams). Tokia paskirtis palieka vaiką antrajame plane ir suponuoja nuomonę, kad pagalba dėl mokymosi sunkumų, negalėjimo lankyti mokyklos ar kitų vaiko socialinių problemų yra sprendžiama pirmiausia su tėvais, o vaikas paliekamas nuošalį. Šią situaciją spręstų labai aiškus socialinės pedagoginės paskirties keitimas, kuris būtų tiesiogiai

nukreiptas į pagalbą vaikui, jo socialinių emocinių kompetencijų stiprinimui ir poreikių užtikrinimui. Keičiant paskirtį nesiekama nutolinti vaiko tėvus nuo mokyklos, atvirkščiai, vertinant tai, kad pagalba vaikams būtų teikiama tiesiogiai, laiku ir kokybiška, siekiama vaiko tėvus turėti kaip stiprų bendradarbiavimo partnerį, su kuriais būtų tariamasi ir dirbama kartu vaiko gerovės naudai. Išanalizavus socialinę pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų išsakytus prioritetus ir praktikoje išskylančias problemas Švietimo įstatymo 20 straipsnio formuluotė turėtų būti tikslinama.

Švietimo įstatymo 48 straipsnio 8 dalies 2 punktą numato, kad mokytoju gali dirbti tik nepriekaištingos reputacijos asmuo. Toks reikalavimas švietimo pagalbos specialistams nėra taikomas.

Su 5 uždaviniu (Aiškiai, šiuolaikiškai apibrėžti švietimo įstaigos funkcijas, jas suderinti su švietimo įstaigos vadovo funkcijomis, numatant švietimo įstaigų vadovams privalomą magistro laipsnio išsilavinimą, atitinkantį jiems pavestas funkcijas, pareigas ir atsakomybes) susijusių teisinių santykių reglamentavimas.

Švietimo įstatymo 43 straipsnyje apibrėžtos mokyklos funkcijos, nederant su Švietimo įstatymo 59 straipsnyje apibrėžiamomis vadovo funkcijomis, jos dubliuojasi. Švietimo įstatymo 43 straipsnio 11 dalis nenumato mokyklos funkcijos, susijusios su mokyklos veiklos tobulinimui ir įsivertinimo kultūros stiprinimu, taip pat tikslintinos ir kitos funkcijos aiškiau išskiriant mokyklos pareigų grupes.

Švietimo įstatymo 59 straipsnis sistemiskai pildytinas skirtingų švietimo įstaigų priklausymo ir valdymo formoms būdingais savininkų vaidmenimis (savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) ar jos įgaliotas asmuo, savivaldybių biudžetinių švietimo įstaigų atveju – savivaldybės meras, savivaldybių viešųjų švietimo įstaigų atveju – dalyvių susirinkimas ar jo įgaliotas asmuo).

Švietimo įstatymo 59 straipsnio 2 ir 3 dalyje perteklinė yra nuostata prieš priimant švietimo įstaigos vadovą patikrinti „jo kompetencijas atlikti pareigybes aprašyme nustatytas funkcijas“, nes to padaryti asmenims, kurie tik pretenduoja tapti vadovais neįmanoma, o ir nustatytos sudėties komisija nėra kompetentinga vertinti aukštesnio lygmens vadovo išsilavinimo ir kompetencijų.

Švietimo įstatymo 59 straipsnio 4 dalyje yra šiuo metu kylanti dviprasmybė, kokių atvejų švietimo įstaigos vadovas „gali būti“ skiriamas antrajai kadencijai be konkurso.

Švietimo įstatymo 59 straipsnio 11 ir 13 dalyse nėra diferencijuotas mokyklų (išskyrus aukštąsias mokyklas) ir švietimo pagalbos įstaigų vadovų konkursų komisijų sudarymas, kas apsunkina šių nuostatų įgyvendinimą, nes dėl švietimo pagalbos įstaigų įvairovės, dydžio skirtumų, atliekamų funkcijų įvairovės vienoda komisijos sudėtis yra netikslinga. Komisijose šiuo metu yra mokiniai atstovai, tačiau jiems įvertinti asmens pasirengimą vadovauti mokykloje nėra įmanoma. Komisijoje švietimo įstaigos savininkas turi tik vieną atstovą. Atstovą į švietimo įstaigų vadovų atrankos komisiją taip pat deleguoja Ministerija.

Švietimo įstatymo 59 straipsnio 2 dalyje nėra keliamas reikalavimas dėl magistro kvalifikacinio laipsnio turėjimo. Įvedus tokį reikalavimą, pagal Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymą, švietimo įstaigų vadovų pareigybės būtų priskirtos A1 lygiui, o pagal šio įstatymo 7 straipsnio 6 dalį A1 lygio pareigybių pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai turėtų būti didinami 20 procentų. Šis didinimas dubliuotų Vyriausybės programos įgyvendinimo nuostatą, pagal kurią 2024 m. numatyta pasiekti, kad mažiausias mokyklos vadovo pareiginės algos koeficientas būtų 40 proc. didesnis už didžiausią mokytojo koeficientą. Tam, kad minėtos nuostatos dėl darbo užmokesčio didinimo nesidubliuotų, būtina patikslinti Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 7 straipsnio 6 dalį.

Švietimo įstatymo 56 straipsnio 2 dalies 3 punktą nėra įtvirtinta švietimo įstaigų vadovų, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų mentorystės ir palydėjimo į profesinę veiklą tvarką, t. y. nėra teisinio pagrindo mentorystės sistemos plėtrai mokyklose.

Šiuo metu Švietimo įstatymo nuostatos nenumato švietimo įstaigų vadovų asociacijų aktyvesnio vaidmens formuojant švietimo politiką, nors praktikoje jie yra aktyvūs Ministerijos partneriai.

Švietimo įstatymo 23 straipsnio 5 dalies nuostatos nustato pareigą tobulinti kvalifikaciją visiems pedagoginiams darbuotojams, tuo tarpu nuostatų dėl valstybinių (išskyrus aukštąsias) ir savivaldybių švietimo įstaigų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui kvalifikacijos tobulinimas nėra reglamentuotas.

Su 6 uždaviniu (Sudaryti prielaidas savivaldybėms steigti kadetų ugdymo mokyklas, skirtas šalies (regiono) mokiniams) susijusių teisinių santykių reglamentavimas.

Švietimo įstatymo 9 straipsnio 5 dalis nustato, kad kitas švietimo teikėjas gali vykdyti pradinio ugdymo programas. Tuo tarpu Švietimo įstatymo 51 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad kitas švietimo teikėjas turi teisę vykdyti tik ikimokyklinio, priešmokyklinio ir neformaliojo švietimo programas. Šiuo metu yra teisinių normų kolizija.

Švietimo įstatymo 29 straipsnio 2 dalis suteikia įgaliojimus švietimo, mokslo ir sporto ministrui tvirtinti tik bendruosius priėmimo į valstybinę ir savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklą kriterijus.

Švietimo įstatymo 41 straipsnio 7 dalies nuostatos nurodo, kad mokyklų tinklas yra plėtojamas pagal Vyriausybės nustatytus kriterijus, tačiau dėl teisinio aiškumo tikslintina, kad tai nustatoma Vyriausybės tvirtinamose Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse nustatytus kriterijus. Taip pat įstatymo lygmeniu nėra nustatyta, kad savivaldybės kadetų ugdymo mokykla gali veikti kaip nuoseklų ugdymą užtikrinanti mokykla.

Šiuo metu nėra teisinio pagrindo įteisinti savivaldybės kadetus ugdančios gimnazijos, skirtos šalies (regiono) mokiniams, paskirtį ir teisinio reglamentavimo, pagal kurį savivaldybių gimnazijos galėtų ugdyti kadetus, vykdydamos akredituotą vidurinio ugdymo programą ir pagrindinio ugdymo programą ar akredituotą vidurinio ugdymo programą, pagrindinio ugdymo programą ir pradinio ugdymo programą.

Su 7 uždaviniu (Sudaryti prielaidas savivaldybėms, pačioms įvertinus esamą kontekstą, priimti sprendimus dėl mokinių pavėžėjimo galimybių ir įvairovės, siekiant kuo racionaliau išnaudoti esamas transporto ir vežiojimo paslaugų galimybes, pasitelkiant privačius teikėjus bei vietines autotransporto įmones, jų techninius ir žmogiškuosius resursus, garantuojant visapusiškai saugų mokinių pavėžėjimą, tuo pačiu tenkinant ir kitus vietos bendruomenės poreikius) susijusių teisinių santykių reglamentavimas:

Šiuo metu vadovaujantis Švietimo įstatymo 36 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. ISAK-1778 „Dėl Mokinių vežiojimo organizavimo metodinių rekomendacijų“ ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2016 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. V-620 „Dėl Mokinių vežimo mokykliniu autobusu tvarkos aprašo patvirtinimo“ savivaldybės organizuoja mokinių pavėžėjimą.

Su 8 uždaviniu (Atsisakyti Ministerijai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų ir Švietimo įstatymu pavesti jas vykdyti NŠA) susijusių teisinių santykių reglamentavimas.

Šiuo metu Švietimo įstatymu ministerijai yra pavesta vykdyti politikos įgyvendinimo funkcijas. NŠA neturi viešojo administravimo įgaliojimų ir Švietimo įstatymu nėra priskirta prie švietimo valdyme dalyvaujančių subjektų.

Švietimo įstatymo 25 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija organizuoja užsienio lietuvių ir užsieniečių lietuvių kalbos pasiekimų vertinimą (nustatant lietuvių kalbos mokėjimo lygį) pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą Lietuvių kalbos pasiekimų vertinimo organizavimo, vykdymo ir apmokėjimo tvarkos aprašą, o 38 straipsnio 4 dalyje – švietimo, mokslo ir sporto ministro įgalios institucijos ir savivaldybių vykdomosios institucijos organizuoja mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimus (brandos egzaminus, pasiekimų patikrinimus baigus pagrindinio ugdymo programą,

nacionalinius mokinių pasiekimų patikrinimus ir kitus mokymosi pasiekimų patikrinimo būdus) pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas mokymosi pasiekimų patikrinimų programas ir mokymosi pasiekimų patikrinimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašus, mokinių pasiekimų tyrimus. Švietimo, mokslo ir sporto ministras šiuos įgaliojimus yra suteikęs NŠA, todėl Švietimo įstatymo 25 straipsnio 4 dalies ir 38 straipsnio 4 dalies pakeitimuose siūloma konkrečiai įvardinti šias nuostatas įgyvendinančią įstaigą.

Švietimo įstatymo 38 straipsnio 2, 44 straipsnio 2 dalyje, 53 straipsnio 2 ir 5 dalyse, 56 straipsnio 5 ir 7 punktuose ir 64 straipsnio 3 dalyje Ministerijai pavestos valstybinės ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo švietimo politikos įgyvendinimo funkcijos, kurios yra nebūdingos Ministerijai, ir Švietimo įstatymu jai pavestos vykdyti neribotam laikui. Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad valstybės politikos įgyvendinimo funkcijos ministerijoms gali būti pavestos tik įstatymų nustatytais atvejais ir nustatytam terminui. Šiais atvejais būtų tikslinga Švietimo įstatymu Ministerijai nustatytą politikos įgyvendinimo funkcijų atsisakyti, pavedant jas vykdyti NŠA.

Švietimo įstatymo 44 straipsnio 2 dalis nustato, kad tais atvejais, kai savivaldybės tarybos sprendimų projektai dėl bendrojo ugdymo mokyklų reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo prieštarauja mokyklos bendruomenės sprendimams, siūlymus dėl tokios mokyklos reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo pateikia Ministerija. Šio straipsnio nuostatos yra tikslintinos, nes neapima bendrojo ugdymo mokyklų, kurios yra viešosios įstaigos. Pagal Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 10 straipsnį, viešosios įstaigos dalininkų susirinkimas gali priimti sprendimą dėl viešosios įstaigos reorganizavimo ir reorganizavimo sąlygų tvirtinimo, pertvarkymo, likvidavimo ar jos likvidavimo atšaukimo, todėl siekiant sudaryti lygias galimybes tiek biudžetinių, tiek viešųjų įstaigų bendruomenėms ginti savo sprendimus dėl mokyklos reorganizavimo, likvidavimo ar pertvarkymo tikslintinos Švietimo įstatymo 44 straipsnio dalies nuostatos.

Švietimo įstatymo 64 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad „švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) vykdo švietimo įstaigos veiklos kokybės gerinimo priežiūrą, atsižvelgdama (atsižvelgdamas) į vadovo metų veiklos ataskaitos vertinimo rezultatus“. Valstybinę švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūrą pavedus vykdyti NŠA, tikslinga papildyti minėtą Švietimo įstatymo nuostatą.

Švietimo įstatymo 43 straipsnio 7 dalyje nurodoma, kad mokykla formaliojo profesinio mokymo programas gali vykdyti tik turėdama švietimo, mokslo ir sporto ministro išduotą licenciją, o formaliojo profesinio mokymo licencijavimo taisyklės tvirtina Vyriausybė. Įvertinus tai, kad licencijų vykdyti formalųjį profesinį mokymą išdavimą reglamentuoja specialusis Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas, ir siekiant ateityje palaipsniui atsisakyti Ministerijai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų, siūloma tikslinti Švietimo įstatymo 43 straipsnio 7 dalį. Atitinkamai turi būti tikslinamas ir Švietimo įstatymo 56 straipsnio 8 dalyje nustatytas įgaliojimas ministerijai Vyriausybės nustatyta tvarka išduoti licencijas formaliojo profesinio mokymo programoms vykdyti atsisakant šios nuostatos Švietimo įstatyme

Siūlomas Švietimo įstatymo papildymas 56⁴ straipsniu, kuriame būtų nustatyti NŠA įgaliojimai. Šių įgaliojimų nustatymo poreikis atsirado siekiant aiškiai nustatyti NŠA įgaliojimus ir atsakomybę įgyvendinant valstybinę ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo politiką ir užtikrinant jos kokybę.

Švietimo įstatymo 52 straipsnio 2 dalyje išdėstyti ne visi švietimo valdymo subjektai. Tarp jų nėra NŠA, nors ji, remiantis teismų praktika^[1], *de facto* jau vykdo viešojo administravimo funkcijas, t. y. dalyvauja švietimo valdyme, nes koordinuoja ir administruoja brandos egzaminų, pagrindinio ugdymo, nacionalinių ir kitų mokinių pasiekimų patikrinimų vykdymą ir vertinimą, rengia jų vykdymo ir vertinimo reglamentavimo dokumentus, konsultuoja mokyklas bei jų savininkus, savininko teises ir pareigas įgyvendinančias institucijas, dalyvių susirinkimus. NŠA priskyrimo prie viešojo administravimo institucijų klausimas iki šiol nebuvo sprendžiamas.

Švietimo įstatymo 56 straipsnio 1 punkte nurodyta, kad Ministerija įgaliota dalyvauti formuojant, vykdyti ir užtikrinti valstybinę švietimo politiką. Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalis nustato, kad Ministerija yra steigama formuoti valstybės politiką, taip pat organizuoti,

koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą švietimo, sporto ir mokslo ministrui pavestose valdymo srityse (o ne dalyvauti formuojant, vykdyti ir užtikrinti), todėl siūloma tikslinti Švietimo įstatymo 56 straipsnio 1 punktą.

Siekiant aiškiau ir konkrečiau suformuluoti Ministerijos funkcijų turinį ir rezultatą, yra patikslinti Švietimo įstatymo 56 straipsnio 2, 10 ir 15 punktai.

Be to, Švietimo įstatymo 56 straipsnyje nurodytos visos funkcijos yra priskirtos Ministerijos kompetencijai, nors pagal Vyriausybės įstatymą (26 straipsnio 3 dalies 3, 5 punktai, 38 straipsnis) įstatymų ir kitų teisės aktų projektų teikimas Vyriausybei yra švietimo, mokslo ir sporto ministro, bet ne Ministerijos kompetencija, taip pat švietimo, mokslo ir sporto ministro, bet ne Ministerijos kompetencija yra įsakymų priėmimas.

^[1]Specialiosios teisėjų kolegijos 2018 m. birželio 12 d. nutartis byloje K. P. prieš Nacionalinį egzaminų centrą ir Vilniaus Žirmūnų gimnaziją, teisingumo bylos Nr. T-58/2018; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. gruodžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-870-629/2018; Vilniaus apygardos administracinio teismo 2019 m. birželio 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-2269-281/2019 ir kt.

Su 9 uždaviniu (Įstatymo lygmeniu suteikti švietimo, mokslo ir sporto ministrui asmenims už nuopelnus švietimo sistemai steigti ir teikti apdovanojimus ir premijas) susijusių teisinių santykių reglamentavimas.

Šiuo metu Švietimo įstatymo nuostatos nenumato, kad švietimo, mokslo ir sporto ministras gali skirti premijas ar steigti apdovanojimus. Tačiau jau eilę metų švietimo, mokslo ir sporto ministras skiria Metų mokytojo premiją už profesinės veiklos rezultatus, Meilės Lukšienės premiją – jauniems mokytojams už pasiekimus ir indėlį į Lietuvos švietimo plėtotę, Vaikų literatūros premiją.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama?

Su 1 uždaviniu (Siekti kokybiško ankstyvojo ugdymo, sudarant tinkamas sąlygas sėkmingam vaiko tolimesniam mokymuisi) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

1.1. Įstatymo projekte Nr. 1 1 straipsnio 1 dalyje Švietimo įstatymo 7 straipsnio 4 dalies pakeitimu siūloma nustatyti, kad ikimokyklinio ugdymo programas ikimokyklinio, bendrojo ugdymo mokyklos, laisvieji mokytojai ar kiti švietimo teikėjai rengtų pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas ikimokyklinio ugdymo programos gaires, kuriose bus pateiktos detalesnės gairės ikimokyklinio ugdymo programų rengėjams ir teikėjams dėl lūkesčių šiuolaikiškam ikimokykliniam ugdymui, atsižvelgiant į naujausias mokslines žinias ir tyrimus, ypatingą dėmesį skiriant bendrųjų kompetencijų ugdymui, taikant amžiaus tarpsnį atitinkančius metodus, ir knygų skaitymo kultūros formavimui. Tai leis užtikrinti kokybiško, šiuolaikiško ugdymo turinio rengimui ikimokykliniame ugdyme ir ilgainiui leis siekti sėkmingesnio vaikų mokyklinio ugdymo pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, kurios rengiamos centralizuotai ir tvirtinamos švietimo, mokslo ir sporto ministro, starto;

1.2. Įstatymo projekte Nr. 1 1 straipsnio 2 dalyje Švietimo įstatymo 7 straipsnio 5 dalies pakeitimu ir 2 straipsniu Švietimo įstatymo 8 straipsnio 4 dalies pakeitimu siekiama nustatyti, kad pagal ikimokyklinio arba priešmokyklinio ugdymo programą ugdomam vaikui ir jo tėvams (globėjams) yra koordinuotai teikiamos švietimo pagalba ir socialinės bei sveikatos priežiūros paslaugos. Siekiant teisinio aiškumo atsisakoma rūpintojų, nes Vadovaujantis Civiliniu kodeksu šio amžiaus vaikams rūpintojai nėra skiriami;

1.3. Įstatymo projekte Nr. 4 Švietimo įstatymo 8 straipsnio 3 dalies pakeitimu siekiama dėl teisinio aiškumo įstatymo lygmeniui apibrėžti ir nustatyti vienintelį atvejį, kada vaikui gali būti teikiamas priešmokyklinis ugdymas dvejus metus, t. y. tik tada jei vaikui priešmokyklinis ugdymas buvo pradėtas teikti kai jam tais kalendoriniais metais suėjo 5 metai. Šis pakeitimas įneš teisinį

aiškumą įstatymo lygmeniu, leis tėvams ir priešmokyklinio ugdymo programą įgyvendinančioms įstaigoms planuoti ugdomų vaikų skaičius, užtikrinti tinkamas jų ugdymo sąlygas, leis išvengti piktnaudžiavimo situacijų kai mokymasis dvejus metus būtų skiriamas nepaisant geriausių vaiko interesų, pvz. siekiant išlaikyti ilgiau pilną klasės komplektą ar pan. O atsisakius nuostatos, kad socialinę riziką patiriančiam vaikui priešmokyklinis ugdymas užtikrinamas švietimo, mokslo ir sporto ministro ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka, bus atsisakyta perteklinio reguliavimo;

1.4. Įstatymo projekte Nr. 1 31 straipsniu Švietimo įstatymo 67 straipsnio 13 dalies pakeitimu siekiama patikslinti nuostatą dėl socialinę riziką patiriančių vaikų privalomo ikimokyklinio ugdymo finansavimo, nes valstybė neperima visa apimtimi atsakomybės už socialinę riziką patiriančių vaikų ikimokyklinį ugdymą (savivaldybių atveju tai buvo ir lieka savivaldybių savarankiškoji funkcija), tačiau skiria papildomą finansavimą, padedantį užtikrinti specifines šių vaikų ikimokyklinio ugdymo sąlygas (papildomas ugdymo valandas, maitinimą ir vežiojimą).

Su 2 uždaviniu (Sukurti prielaidas nuosekliam mokinių mokymosi pasiekimų vertinimui, susiejant tolimesnį jo mokymąsi su pasiektais mokymosi rezultatais) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

2.1. Įstatymo projekte Nr. 1 3 straipsnio 2 dalyje Švietimo įstatymo 9 straipsnio 6 dalies pakeitimu siekiama nustatyti, kad pradinis išsilavinimas būtų įgyjamas ne tik baigus pradinio ugdymo programą, bet ir patikrinus mokymosi pasiekimus. Taip pat Įstatymo projekte Nr. 1 4 straipsnio 1 dalyje Švietimo įstatymo 10 straipsnio 3 dalies pakeitimais numatoma nustatyti pasiekimų patikrinimo privalomumą mokiniams, baigiantiems pagrindinio ugdymo pirmąją dalį. Šiais pakeitimais numatoma įtvirtinti privalomą pasiekimų patikrinimą baigiant 4 ir 8 klases. Patikrinimų privalomumas įpareigos kiekvieną mokyklą sudaryti sąlygas mokiniams pasitikrinti savo pasiekimus. Tai reikalinga, siekiant įgalinti už ugdymo kokybę atsakingas institucijas nuosekliai kaupti duomenis apie visų mokinių pasiekimus ir priimti duomenimis grįstus sprendimus: mokykloms pasitikrinus, kaip mokinių kompetencijos atitinka valstybės nustatytus pasiekimų reikalavimus, organizuoti reikiamą pagalbą spragų turintiems mokiniams ir planuoti pedagogų kvalifikacijos tobulinimą, savivaldybėms nustatčius pasikartojančias problemas tam tikrose mokyklose, numatyti jų veiklos tobulinimo priemones, nacionaliniu lygiu priimti pagrįstus sprendimus dėl nacionalinių kvalifikacijos tobulinimo programų, mokymosi priemonių kokybės gerinimo ir ugdymo turinio kaitos reikalingumo.

2.2. Įstatymo projekte Nr. 1 4 straipsnio 2 dalyje Švietimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies pakeitimu siekiama nustatyti reikalavimą, kad pagrindinis išsilavinimas būtų įgyjamas ne tik baigus pagrindinio ugdymo programą, bet ir pasiekus visų vertintų dalykų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų slenkstinį pasiekimų lygį. Nepasiekus žemiausio slenkstinio lygio asmenims siūloma numatyti šias alternatyvas: sudaryti sąlygas likviduoti spragas kartojant 10 / I gimnazijos klasės kursą arba sudaryti sąlygas mokytis konkretaus dalyko užtikrinant individualias arba grupines konsultacijas ir pasirengti pasiekimų patikrinimui kitais metais arba siekti įgyti nesudėtingą kvalifikaciją, mokantis pagal atitinkamą kvalifikaciją teikiančią formaliojo profesinio mokymo programą.

2.3. Įstatymo projekto Nr. 1 5 straipsnyje Švietimo įstatymo 11 straipsnio 2 dalies pakeitimu siekiama įtvirtinti nuostatą dėl privalomo reikalavimo planuojantiems mokytis pagal vidurinio ugdymo programą. Šis reikalavimas numato, kad mokiniai siekiantys mokytis pagal vidurinio ugdymo programą (įgyvendinamą atskirai), privalo pademonstruoti nežemesnį nei patenkinamas pasiekimų lygis, nustatytas pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu. Mokiniais, kurie pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinime pademonstravo ne aukštesnį nei slenkstinis mokinių pasiekimų lygis, būtų siūloma toliau mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą, įgyvendinamą kartu su profesinio mokymo programa. Tikėtina, kad mokiniai, kurių startinės pozicijos yra geresnės ir jų kompetencijos turi augimo potencialą, galės be didesnių sunkumų mokytis pagal pakankamai reiklį vidurinio ugdymo programą ir siekti aukštų mokymosi rezultatų. Tuo tarpu silpnesnių gebėjimų mokiniai, pasirinkę vidurinio ugdymo programą, kuri įgyvendinama kartu su

profesinio mokymo programa, atrastų didesnę mokymosi prasmę ir greitesnį įgyjamų kompetencijų praktinį pritaikymą. Ilgesnė tokių programų įgyvendinimo trukmė ir mažesnė apimtis leistų jiems sėkmingai kartu įgyti ir vidurinį išsilavinimą.

2.4. Įstatymo projekto Nr. 1 19 straipsnyje Švietimo įstatymo 46 straipsnio 1 dalis papildoma nauju 13 punktu numatant, kad mokiniai turi teisę į ne ilgesnes kaip metų laikotarpio akademines atostogas, po kurių jie galėtų tęsti mokymąsi.

2.5. Įstatymo projekto Nr. 1 15 straipsnyje Švietimo įstatymo 39 straipsnio 2 dalies 5 punktas pakeičiamas nustatant, kad mokymosi pasiekimų pažymėjimas yra išduodamas ir įgijusiam vidurinė ar jam prilygintą vidurinį išsilavinimą ir papildomai are pakartotinai besimokiusiam pagal vidurinio ugdymo dalykų programas ir jas baigus ir (ar) išlaikius brandos egzaminus;

2.6. Įstatymo projekto Nr. 1 33 straipsnyje Švietimo įstatymo 70 straipsnio 8 dalyje bus nustatyta, kad kai asmuo jau yra įgijęs vidurinį išsilavinimą ir pageidauja mokytis pagal vidurinio ugdymo dalykų programas papildomai, jis moka nustatytą atlyginimo dydį.

2.7. Įstatymo projekto Nr. 1 28 straipsnyje Švietimo įstatymo 62 straipsnio pakeitimu siekiama patikslinti Bendrojo ugdymo tarybos įgaliojimus, siekiant užtikrinti, kad taryba veiktų, kaip švietimo, mokslo ir sporto ministro patariamoji institucija svarstant ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo bendrųjų programų kaitos perspektyvas, teikiant rekomendacijas dėl pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir mokyklų aprūpinimo.

Su 3 uždaviniu (Sudaryti teisinės prielaidas kokybiškam ir racionaliam socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymui švietime) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

3.1. Įstatymo projekte Nr. 1 17 straipsnio 2 dalyje Švietimo įstatymo 43 straipsnio 11 dalies pakeitimu siekiama sudaryti teisinės prielaidas tikslinių prevencinių programų įgyvendinimui atsižvelgiant į objektyvią situaciją mokykloje ir/ar savivaldybėje. Prevencinės programos gali sustiprinti mokinių socialines emocines kompetencijas, atsparumą neigiamiems veiksniams, tačiau prevencinės programos veiksmingiausios yra tada, kai jos parenkamos atsižvelgiant į konkrečios mokyklos poreikius, kai jose dalyvauja ne tik mokiniai, bet ir mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai, mokyklos administracija, aptarnaujantis personalas. Atnaujinamas ugdymo turinys kartu su Gyvenimo įgūdžių bendrosios programos projektu ir toliau tęs socialinių ir emocinių kompetencijų tematiką, todėl atsisakant prevencinių programų privalomumo taip pat išvengiama dubliavimosi Tikimasi, kad šiuo pakeitimu bus pasiekta nuosekli, mokytojų kompetencijas įgalinanti dermė tarp atnaujinamo ugdymo turinio ir prevencinių programų reglamentavimo.

3.3 Įstatymo projekte Nr. 1 22 straipsnyje Švietimo įstatymo 56 straipsnio pakeitimu numatoma suteikti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai įgaliojimus nustatyti prevencinių programų kriterijus ir atitikties jiems vykdymo tvarką. Tokiu būdu nustatyti galimybę, kad mokyklose būtų teikiamos tik mokslu grįstos, didelį veiksmingumą turinčios programos. Tikimasi, kad šiuo pakeitimu bus užtikrinami, į mokyklas patenkančių tikslinių prevencinių programų kriterijai. Aiškus reglamentavimas suteiktų galimybę ir švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotai institucijai vertinti prevencinių programų efektyvumą.

3.4. Įstatymo projekte Nr. 1 24 straipsnyje Švietimo įstatymo 58 straipsnio 2 dalies 3 punkto pakeitimu siekiama užtikrinti, kad prevencinės programos būtų įgyvendinamos nuosekliai prižiūrint steigėjo. Savivalda yra arčiausiai gyventojų esantis valdymo lygmuo, kuriame priimti sprendimai turi didžiausią tiesioginį poveikį žmonių kasdieniam gyvenimui. Pakeitimu apibrėžiamos nacionalinio ir savivaldos institucijų atsakomybės. Tikimasi, kad šiuo pakeitimu bus užtikrinamas prevencinių programų nuoseklus ir ilgalaikis įgyvendinimas, atsižvelgiant į tai kas reikalinga savivaldybių mokyklose gerinant jų mikroklimatą. Atitinkamai teikiamas Įstatymo projektas Nr. 5, kuriame tikslinama su tuo susijusi savivaldybių savarankiškoji funkcija.

Su 4 uždaviniu (Sudaryti teisinės prielaidas ankstyvesniam specialiųjų ugdymosi poreikių nustatymui ir reikalingos pagalbos teikimui) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

4.1. Įstatymo projekte Nr. 1 17 straipsnio 3 dalimis Švietimo įstatymo 43 straipsnio 12 dalies pakeitimu siekiama, kad Švietimo įstatyme būtų tik nustatyta, kad mokykloje veikia Vaiko gerovės komisija, o jos sudarymo ir darbo organizavimo tvarką nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras.

4.2. Įstatymo projekte Nr. 1 6 straipsnio 1 dalimi Švietimo įstatymo 14 straipsnio 1 dalies keitimu suteikiami švietimo, mokslo ir sporto ministrui įgaliojimai tvirtinti ne tik mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo organizavimo, bet ir švietimo pagalbos teikimo tvarką.

4.3. Įstatymo projekto Nr. 1 6 straipsnio 2 dalimi Švietimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalies pakeitimu siekiama įtvirtinti, kad mokinio ugdymosi poreikių pirminį vertinimą atlieka mokyklos vaiko gerovės komisija, kad pedagoginės psichologinės tarnybos atlieka visų mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimą ir skiria švietimo pagalbą ir ugdymo pritaikymą.

4.4. Įstatymo projekto Nr. 1 6 straipsnio 3 dalyje Švietimo įstatymo 14 straipsnio 4 dalies keitimu suteikiami švietimo, mokslo ir sporto ministrui įgaliojimai tvirtinti ne tik pedagoginių psichologinių tarnybų veiklos organizavimo tvarką, bet ir reikalavimus pedagoginėms psichologinėms tarnyboms.

4.5. Įstatymo projekto Nr. 1 8 straipsnyje Švietimo įstatymo 20 straipsnio pakeitimu aktualizuojama socialinės pedagoginės pagalbos paskirtis, sustiprinamas komandinis švietimo pagalbos specialistų ir mokytojų darbas mokykloje. Aiškus reglamentavimas įtakos tinkamą socialinės pedagoginės pagalbos prioritetų nusistatymą ir funkcijų vykdymą.

4.6. Įstatymo projekto Nr. 1 7, 8 ir 9 straipsniais įtvirtinama, kad švietimo pagalbos specialistu gali dirbti tik nepriekaištingos reputacijos asmuo.

Su 5 uždaviniu (Aiškiai, šiuolaikiškai apibrėžti švietimo įstaigos funkcijas, jas suderinti su švietimo įstaigos vadovo funkcijomis, numatant švietimo įstaigų vadovams privalomą magistro laipsnio išsilavinimą, atitinkantį jiems pavestas funkcijas, pareigas ir atsakomybes.) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

5.1. Įstatymo projekte Nr. 1 17 straipsnio 2 dalyje Švietimo įstatymo 43 straipsnio 11 dalyje numatomos mokyklos funkcijos, suderinamos su kituose straipsniuose numatytomis funkcijomis, atsisakoma dubliavimo.

5.2. Įstatymo projekte Nr. 1 25 straipsnyje aiškiai, pagal šių dienų reikalavimus apibrėžiamos švietimo įstaigos vadovo funkcijos, atitinkamai pagal funkcijų sudėtingumą ir kompleksiskumą numatomas privalomas magistro laipsnio išsilavinimas švietimo įstaigų vadovams, dėl reikalavimo magistro laipsnio įgijimui numatomos pereinamasis laikotarpis (Įstatymo projekto Nr. 1 27 straipsnis).

5.3. Įstatymo projekte Nr. 1 10 straipsnyje Švietimo įstatymo 23 straipsnio 5 dalies keitimu suteikiami įgaliojimai švietimo, mokslo ir sporto ministrui tvirtinti ne tik mokytojų, bet ir vadovų ir pavaduotojų ugdymui kvalifikacijos tobulinimo nuostatus.

5.4. Švietimo įstatymo 59 straipsnio 2 dalyje švietimo įstaigų vadovams siūloma nustatyti reikalavimą dėl magistro kvalifikacinio laipsnio turėjimo, todėl pagal Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymą, šios pareigybės būtų priskirtos A1 lygiui, o pagal šio įstatymo 7 straipsnio 6 dalį A1 lygio pareigybių pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai būtų didinami 20 procentų. Siekiant, kad šis didinimas nedubliuotų Vyriausybės programos įgyvendinimo nuostatos, pagal kurią 2024 m. numatyta pasiekti, kad mažiausias mokyklos vadovo pareiginės algos koeficientas būtų 40 proc. didesnis už didžiausią mokytojo koeficientą, siūloma nustatyti, kad Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 7 straipsnio 6 dalis netaikoma švietimo įstaigų vadovams. Jų darbo užmokesčio padidinimas dėl papildomų kvalifikacinių reikalavimų būtų įskaičiuotas į jų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus, nustatytus šio įstatymo 5 priedo VIII ir X skyriuose (t. y., 2024 m. mokyklos vadovo pareiginės algos koeficientas

būtų 40 proc. didesnis už didžiausią mokytojo koeficientą, atitinkamai būtų padidinti kiti mokyklų vadovų pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientai bei švietimo pagalbos įstaigų vadovų koeficientai ir papildomai dėl pareigybės priskyrimo A1 lygiui jie nebūtų didinami).

Su 6 uždaviniu (Sudaryti prielaidas savivaldybėms steigti kadetų ugdymo mokyklas, skirtas šalies (regiono) mokiniams) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma sudaryti teisinės prielaidas savivaldybių kadetų ugdymo gimnazijoms, skirtoms šalies (regiono) mokiniams, vykdyti akredituotą vidurinio ugdymo programą ir pagrindinio ugdymo programą ar akredituotą vidurinio ugdymo programą, pagrindinio ugdymo programą ir pradinio ugdymo programą. Tai leistų, vadovaujantis Švietimo įstatymo 41 straipsnio 9 dalimi, Vyriausybės tvirtinamose Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse, įteisinti dar vieną gimnazijos paskirtį, t. y. savivaldybės kadetus ugdanti gimnazija, skirta šalies (regiono) mokiniams, ir leisti tokios paskirties gimnazijai mokinius ugdyti nuo 5 klasės.

Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma sudaryti teisinės prielaidas savivaldybių kadetų ugdymo mokykloms, skirtoms šalies (regiono) mokiniams, atitinkančioms Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse nustatytą paskirtį ir kriterijus, skirti ūkio lėšų iš Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams pagal Vyriausybės patvirtintą metodiką. Ūkio lėšų skyrimas iš valstybės biudžeto sudarytų prielaidas plėtoti kadetų ugdymą, įgyvendinti visos dienos mokyklos modelį, kuris sudarytų geresnes sąlygas įgyvendinti veiklas kadetų vertybinėms nuostatomis ir specifinėms kompetencijoms ugdyti, priimti mokinius iš regiono ar šalies ir juos apgyvendinti mokyklų bendrabučiuose. Tai padidintų ugdymosi prieinamumą ir pasirinkimo galimybes mokiniams, gyvenantiems kitose gyvenamosiose vietovėse, nei yra mokyklos, ugdančios kadetus. Šiuo metu kadetus šalyje ugdo tik dvi mokyklos: Sausumos kadetų ugdymo sampratos elementus įgyvendina Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų licėjus (mokyklos steigėjai – Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir Kauno miesto savivaldybė (valstybinė mokykla)), Jūrų kadetų ugdymo sampratos elementus įgyvendina Klaipėdos jūrų kadetų mokykla (mokyklos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija – Klaipėdos miesto savivaldybės taryba). Priėmus Įstatymo projektą Nr. 1 Švietimo, mokslo ir sporto ministerija atsisakys Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų licėjaus dalininko teisių, nes ūkio lėšos šiai mokyklai ir kitoms kadetus ugdančioms savivaldybių mokykloms bus skiriamos iš valstybės biudžeto. Ateityje, pagal poreikį, bus steigiamos kadetus ugdančios tik savivaldybių mokyklos.

Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma atsisakyti nuostatos, kad Vyriausybės nustatytus kriterijus turi atitikti mokykla, kurioje ne mažiau kaip 15 procentų visų mokinių yra didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių ir (ar) vidutinį ir sunkų neįgalumą turintys mokiniai, nes jau įstatyme nustatyti šios paskirties mokykloms kriterijai (ne mažiau kaip 15 procentų) ir reglamentuoti, kad Vyriausybės nustatytus reikalavimus turi atitikti mokykla, vykdanči specializuoto ugdymo krypties programą, kuriai reikalingas ugdymo nuoseklumas. Taip pat Įstatymo projektu siūloma, kad kriterijai, kuriuos turi atitikti mokykla, vykdanči specializuoto ugdymo krypties programą, kuriai reikalingas ugdymo nuoseklumas, turi būti nustatyti Vyriausybės tvirtinamose Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse. Šiuo metu kriterijai nustatyti Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklėse.

Su 7 uždaviniu (Sudaryti prielaidas savivaldybėms, pačioms įvertinus esamą kontekstą, priimti sprendimus dėl mokinių pavėžėjimo galimybių ir įvairovės, siekiant kuo racionaliau išnaudoti esamas transporto ir vežiojimo paslaugų galimybes, pasitelkiant privačius teikėjus bei vietines autotransporto įmones, jų techninius ir žmogiškuosius resursus, garantuojant visapusiškai saugų mokinių pavėžėjimą, tuo pačiu tenkinant ir kitus vietos bendruomenės poreikius) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

7.1. Įstatymo projekte Nr. 1 Švietimo įstatymo 36 straipsnio 1 dalies pakeitimu siūloma Ministerijai atsisakyti mokyklinių autobusų veiklos reglamentavimo ir ją perduoti savivaldybėms reguliuoti. Savivaldybės, pačios žinodamos savo techninius ir materialinius išteklius bei galimybes, vietos bendruomenių poreikius, mokyklų tinklą, racionaliau ir efektyviau panaudos turimus išteklius mokinių ir keleivių pavėžėjimo paslaugai organizuoti.

Su 8 uždaviniu (Atsisakyti Ministerijai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų ir Švietimo įstatymu pavesti jas vykdyti NŠA) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymų projektų Nr. 1 ir Nr. 3 pakeitimais siūloma atskirti švietimo politikos formavimą nuo jos įgyvendinimo, aiškiai apibrėžiant Ministerijos ir NŠA funkcijas ir atsakomybę. Tai leistų Ministerijai atsisakyti jai nebūdingų švietimo politikos įgyvendinimo funkcijų, o viešojo administravimo įgaliojimų suteikimas NŠA leistų vystyti NŠA kaip kompetencijų centrą, vykdančią valstybinę švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūrą, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka, ir galintį sistemiškai užtikrinti švietimo kokybę ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme, kuriantį ir diegiantį įrodymais pagrįstus novatoriškus švietimo politikos įgyvendinimo sprendimus, nukreiptus į kiekvieno vaiko ugdymo sėkmę.

Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 1 punktu, Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. nutarimu Nr. 495 „Dėl Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių ir Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių įgyvendinimo veiksmų plano patvirtinimo“, 23 punktu numatoma, kad NŠA suteikus viešojo administravimo įgaliojimus, jos organizacinė forma bus įstaiga prie Ministerijos, t. y. Nacionalinė švietimo agentūra prie Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos.

Siūlomi Įstatymų projektų Nr. 1 ir Nr. 3 pakeitimai, kuriais valstybinės ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo švietimo politikos įgyvendinimo funkcijos įstatymu būtų pavestos vykdyti NŠA. Tai leistų atskirti politikos formavimą nuo jos įgyvendinimo, įgalintų NŠA, kaip kompetencijų centrą, būti atsakingu už švietimo kokybę ir jo prieinamumą ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme. Kaip suprantama, švietimo kokybė ir (ar) kokybiškas ugdymas apibrėžiama Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2008 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. ISAK-3219 „Dėl Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcijos patvirtinimo“, ir Geros mokyklos koncepcijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2015 m. gruodžio 21 d. Nr. įsakymu Nr. V-1308 „Dėl Geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo“. NŠA dalyvautų užtikrinant švietimo kokybę valstybinėse, savivaldybių ir nevalstybinėse ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose. NŠA, įgyvendindama valstybinę ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo švietimo politiką, atlikdama valstybinę švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūrą ir vykdydama aukšto lygio švietimo sistemos stebėseną, užtikrintų vienodų aukštos kokybės ugdymo sąlygų sudarymą ir prieinamumą ugdymo proceso dalyviams, šiuolaikišką ugdymo turinį ir jo kokybišką įgyvendinimą ugdymo įstaigose, ugdymo įstaigų tinklo efektyvumą, informacijos valstybinėse švietimo sistemose ir registruose teisingumą, duomenų apie ankstyvojo ir bendrojo ugdymo sistemos būklę savalaikiškumą. Be to, būtų įgyvendintas Vyriausybės įstatyme įtvirtintas politikos formavimo ir jos įgyvendinimo funkcijų atskyrimas.

Siekiant sudaryti lygias galimybes tiek biudžetinių, tiek viešųjų įstaigų bendruomenėms ginti savo sprendimus dėl mokyklos reorganizavimo, likvidavimo ar pertvarkymo patikslintos Švietimo įstatymo 44 straipsnio dalies nuostatos, įtraukiant ir dalyvių susirinkimą. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad Ministerija atsisako jai nebūdingų švietimo politikos įgyvendinimo funkcijų, siūlymus tais atvejais, kai savivaldybės tarybos ar dalyvių susirinkimo sprendimai dėl bendrojo ugdymo mokyklų reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo prieštarauja mokyklos bendruomenės sprendimams, teiks NŠA.

Valstybinę švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūrą pavedus vykdyti NŠA, tikslinga papildyti Švietimo įstatymo 64 straipsnio 6 dalį, numatant, kad savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) vykdo švietimo įstaigos veiklos kokybės gerinimo priežiūrą, atsižvelgdama (atsižvelgdamas) į ne tik į vadovo metų veiklos ataskaitos vertinimo rezultatus, bet ir į NŠA pateiktas rekomendacijas.

Siekiant atsisakyti Ministerijai nebūdingų funkcijų taip pat tikslinama Švietimo įstatymo 43 straipsnio 7 dalis. Numatoma, kad licencijos formaliojo profesinio mokymo programoms vykdyti bus išduodamos Profesinio mokymo įstatymo nustatyta tvarka. Šiuo metu Profesinio mokymo įstatymo 13 straipsnio 2 d. numato, kad profesinio mokymo teikėjas priimti asmenis mokytis, pradėti vykdyti formaliojo profesinio mokymo programas ir su profesiniu mokymu susijusią veiklą gali tik gavęs Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos išduotą licenciją. Minėta įstatymo nuostata bus keičiama 2022 m. rudenį, nes pagal Ministerijos teisėkūros planą LR Seimo rudens sesijai numatyta teikti Profesinio mokymo įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo būtų keičiami Profesinio mokymo įstatymo 13 straipsnio 2 dalis, 14 straipsnis, 26 straipsnio 3, 13 ir 15 dalys.

Priėmus šiuos pakeitimus, Ministerija atsisakytų jai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų (licencijavimo, ekspertizių atlikimo ir pan.) ir perduotų jas Ministerijos reguliavimo sričiai priskirtai įstaigai. Minėta funkcija būtų deleguota nuo 2024 m. sausio 1 d.

Taip pat tikslinamas ir Švietimo įstatymo 56 straipsnio 8 dalyje nustatytas įgaliojimas ministerijai Vyriausybės nustatyta tvarka išduoti licencijas formaliojo profesinio mokymo programoms vykdyti, atsisakant šios nuostatos kaip perteklinės. Priėmus siūlomus Švietimo įstatymo pakeitimus vėliau, keičiant Profesinio mokymo įstatymo nuostatas, nereikėtų dar kartą keistą keisti atitinkamų Švietimo įstatymo nuostatų.

Švietimo įstatymas taip pat yra papildomas 56⁴ straipsniu, kuriame nustatomi NŠA įgaliojimai. Šių įgaliojimų nustatymo poreikis atsirado siekiant aiškiai apibrėžti NŠA įgaliojimus ir atsakomybę įgyvendinant valstybinę ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo politiką ir užtikrinant jos kokybę. Apibrėžiant NŠA įgaliojimus keičiasi ir Ministerijai Švietimo įstatymo 56 straipsnio 5 ir 7 punktuose nustatyti įgaliojimai – jie perduodami vykdyti NŠA.

Švietimo įstatymo 52 straipsnio 2 dalis papildoma, nurodant NŠA kaip švietimo valdymo subjektą ir numatant, kad tai biudžetinė įstaiga, kurios savininko teises ir pareigas įgyvendina Ministerija (NŠA organizacinė forma būtų įstaiga prie Ministerijos).

Taip pat yra patikslinti Švietimo įstatymo 56 straipsnio 2, 10 ir 15 punktai. Švietimo įstatymo 56 straipsnio 10 („palaikyti ryšius su atitinkamomis užsienio valstybių institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis <...>“) ir 15 („rūpintis lietuvių kalbos mokymu ir mokymu lietuvių kalba užsienio valstybėse; <...>“) punktai yra tikslinami, nurodant, kad Ministerija ne palaiko ryšius su atitinkamomis užsienio valstybių institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, o bendradarbiauja; ne rūpinasi lietuvių kalbos mokymu ir mokymu lietuvių kalba užsienio valstybėse, o organizuoja ir koordinuoja valstybės paramos ir pagalbos teikimą lituanistiniam švietimui užsienyje, užsieniečių lietuvių kalbos mokymuisi. Švietimo įstatymo 56 straipsnyje taip pat atskiriama Ministerijos ir švietimo, mokslo ir sporto ministro kompetencija.

Siekiant įvertinti ir atskirti projektinio (atrankos) finansavimo tvarkų teisinio reglamentavimo, konkursų organizavimo ir administravimo funkcijas, ir užtikrinti konkursų skaidrumą, 56 straipsnio 2 dalies 4 punkte, yra numatyta, kad viena iš ministro kompetencijų yra nustatyti valstybės biudžeto lėšų skyrimo konkurso būdu įstaigoms, įmonėms ir organizacijoms, vykdančioms švietimo, mokslo, kultūros ir sporto programas, projektus, tvarką, tuo tarpu Švietimo įstatymo 56⁴ straipsnio 8 punktas numato, kad NŠA, kaip švietimo politikos įgyvendintoja, administruoja ir (arba) įgyvendina, ir (arba) finansuoja priemones, projektus, skirtus ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo politikos tęstinės veiklos ir (ar) pažangos uždaviniams įgyvendinti.

Ministerijai nebevykdant jai nebūdingų valstybinės ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo švietimo politikos įgyvendinimo funkcijų, pavyzdžiui, nevykdant vidurinio ugdymo programų akreditavimo, neatliekant valstybinės švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos priežiūros, nebekoordinuojant savivaldybių administracijų švietimo padalinių veiklos ir

neteikiant jiems konsultacijų įgyvendinant švietimo politiką, mažėtų administracinė našta, tenkanti Ministerijai. Administracinės naštos krūvis, kurie kyla Ministerijai įgyvendinant jai nebūdingas švietimo politikos įgyvendinimo funkcijas, iliustruoja šie pavyzdžiai: vidutiniškai per metus ministerijos Regioninės politikos analizės skyriuje (toliau – RPAS) dirbantys specialistai atlieka 200 neplaninių patikrinimų, įvykdo planines brandos egzaminų patikras 54 mokyklose, parengia informaciją apie 20 savivaldybių švietimo būklę ir atlieka 60 savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklų tinklo analizę. Vidutiniškai du mėnesius vyksta metinio švietimo būklės savivaldybėse leidinio rengimas, kuriame dalyvauja 20 RPAS specialistų.

Atsisakius švietimo politikos įgyvendinimo funkcijų ikimokykliniame, priešmokykliniame ir bendrajame ugdyme, Ministerijos turimi riboti žmogiškieji ir finansiniai resursai galėtų būti efektyviau panaudojami skiriant juos švietimo politikai formuoti. Įvertinus Ministerijos žmogiškuosius resursus ir NŠA funkcijas, bus svarstomas dalies pareigybių iš Ministerijos perkėlimas į NŠA.

Įstatymų projektais siūlomi pakeitimai, kai NŠA nurodoma kaip dar vienas švietimo valdymo subjektas, apibrėžtų visus švietimo valdyme dalyvaujančius subjektus ir įneštų teisinio tikrumo.

Su 9 uždaviniu (Įstatymo lygmeniu suteikti švietimo, mokslo ir sporto ministrui asmenims už nuopelnus švietimo sistemai steigti ir teikti apdovanojimus ir premijas) susijusios naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Ministro nustatyta tvarka bus skatinami finansinėmis ir kitomis priemonėmis mokiniai, pasiekę aukštų ugdymo(si) rezultatų.

Ministro nustatyta tvarka bus skatinami finansinėmis ir kitomis priemonėmis šalies mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai ir kiti ugdymo procese dalyvaujantys asmenys už nuopelnus profesinėje veikloje.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai. Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų priimto įstatymo projekto pasekmių nenumatoma.

Įstatymo projektuose numatytas naujas teisinis reguliavimas sudarys prielaidas įgyvendinti Vyriausybės Programos nuostatas dėl kokybiško ankstyvojo ugdymo prieinamumo užtikrinimo visiems vaikams, stiprinti susitarimus dėl mokyklų veiklos tobulinimo, ugdymo standarto, nubrėžti pagrindinius mokyklų tinklo stiprinimo parametrus, sukurs reikalingas teises prielaidas mokinių pasiekimų gerinimui ir įtraukios mokyklos kūrimui, aiškiau apibrėš mokyklų ir vadovų atsakomybes bei paramą jiems, leis išgryninti ir stiprinti švietimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų veiklą, aiškiai apibrėžti visų švietimo politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose dalyvaujančių valstybės institucijų funkcijas ir atsakomybę, vystyti NŠA, kuri yra vienintelė Ministerijai pavaldi nacionalinio lygmens institucija ankstyvojo ir bendrojo ugdymo srityse, kaip kompetencijų centras.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai?

Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas paveiks verslo sąlygas ir jo plėtrą?

Priimtas įstatymas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Teikiamas įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams. Įstatymo projektai prisideda įgyvendinant Vyriausybės Plano darbus, susijusius su I prioritetu – Vienodos starto pozicijos visiems Lietuvos žmonėms pagal 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1016 „2022–

2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programos patvirtinimo“.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymus, kitų įstatymų keisti, panaikinti ar priimti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas, laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka?

Įstatymo projektas parengtas, laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nevartojamos naujos sąvokos.

11. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas neprieštaruja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti?

Reikalingus teisės aktus institucijos turėtų parengti iki įstatymų įsigaliojimo:

12.1. reikės švietimo, mokslo ir sporto ministrui patvirtinti Ikimokyklinio ugdymo programų gaires ir švietimo, mokslo ir sporto ministro, socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro tvirtinamą Koordinuotai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugų teikimo aprašą;

12.2. reikės pakeisti Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“;

12.3. reikės pakeisti Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo vaikui ir mokiniui tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2016 m. lapkričio 2 d. įsakymu Nr. V-950 „Dėl Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo vaikui ir mokiniui tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.4. reikės pakeisti Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579 „Dėl Mokyklos gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.5. reikės pakeisti Siūlymo pretenduoti į kitos švietimo įstaigos (išskyrus aukštosios mokyklos) vadovo pareigas teikimo buvusiam švietimo įstaigos vadovui tvarkos aprašą, patvirtintą 2019 m. balandžio 17 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 360 „Dėl Siūlymo pretenduoti į kitos švietimo įstaigos (išskyrus aukštosios mokyklos) vadovo pareigas teikimo buvusiam švietimo įstaigos vadovui tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.6. reikės pakeisti Konkurso valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovų pareigoms eiti tvarkos aprašą, patvirtintą švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-1193 „Dėl Konkurso valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovų pareigoms eiti tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.7. reikės pakeisti Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašą, patvirtintą švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-1194 „Dėl Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašo patvirtinimo“;

12.8. reikės pakeisti Švietimo įstaigų vadovų rezervo rengimo reglamentą, patvirtintą švietimo, mokslo ir sporto ministro 2018 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. V-393 „Dėl Švietimo įstaigų vadovų rezervo reglamento patvirtinimo“;

12.9. Siekiant NŠA suteikti viešojo administravimo įgaliojimus, įstatymų projektams įgyvendinti naujų įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Ministerija iki 2022 m. gruodžio 31 d. turės peržiūrėti ir atnaujinti Įstatymų projektų nuostatomis įgyvendinti reikalingus Vyriausybės ir švietimo, mokslo ir sporto ministro priimtus teisės aktus:

12.9.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimą Nr. 768 „Dėl Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“;

12.9.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 21 d. nutarimą Nr. 914 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatų patvirtinimo“;

12.9.3. Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 22 d. nutarimą Nr. 1117 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimo Nr. 1298 „Dėl Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir Didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“;

12.9.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. balandžio 24 d. nutarimą Nr. 358 „Dėl ministerijų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Vyriausybės įstaigų ir įstaigų prie ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų sąrašo pagal grupes patvirtinimo“;

12.9.5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimą Nr. 1517 „Dėl įstaigų prie ministerijų“;

12.9.6. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 5 d. įsakymą Nr. ISAK-171 „Dėl Vidurinio ugdymo programų akreditacijos kriterijų ir jos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.9.7. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. gegužės 24 d. įsakymą Nr. V-465 „Dėl Švietimo teikėjų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų taisyklių patvirtinimo“;

12.9.8. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 27 d. įsakymą Nr. V-757 „Dėl Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12.9.9. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymą Nr. V-1165 „Dėl įgaliojimų suteikimo“;

12.9.10. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. liepos 24 d. įsakymą Nr. V-852 „Dėl „Dėl Ugdymo plėtotės centro, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centro, Nacionalinio egzaminų centro, Švietimo informacinių technologijų centro ir Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros reorganizavimo“.

13. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti?

Įstatymo projektui Nr. 1 įgyvendinti reikės 515,00 tūkst. Eur papildomų valstybės biudžeto lėšų dėl pasikeitusių darbuotojų darbo santykių valstybės tarnyboje. Lėšų poreikis (515,00 tūkst. Eur), vertinant planuojamas išmokas darbuotojams, jei jie nesutiktų su siūlomais darbo sąlygų pakeitimais, apskaičiuotas taip: 245,00 tūkst. Eur reikės Ministerijai (180,00 tūkst. Eur – išmokėti valstybės tarnautojams išeitines išmokas, skaičiuojant pagal vidutinį vyr. specialisto darbo užmokestį, tai sudaro 2,9 proc. nuo Ministerijos asignavimų darbo užmokesčiui, skirtų priemonei 12.005.11.01.01 „Vykdyti reguliarias ŠMSM funkcijas“, ir 65,00 tūkst. Eur – valstybės tarnautojams išmokėti kompensacijas už nepanaudotas atostogas pagal faktiškai sukaupą atostogų rezervą), 270,00 tūkst. Eur reikės NŠA (154,00 tūkst. Eur – darbuotojams išmokėti išeitines išmokas, skaičiuojant pagal vidutinį specialisto darbo užmokestį, tai sudaro 3,4 proc. nuo NŠA asignavimų darbo užmokesčiui, ir 116,00 tūkst. Eur – darbuotojams išmokėti kompensacijas už nepanaudotas atostogas). Lėšų poreikį reikėtų numatyti formuojant 2023 m. valstybės biudžetą

Ministerija, teikdama papildomų lėšų poreikį 2023–2025 m. valstybės biudžeto projektui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Finansų ministerijai pateikė papildomų 515,00 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų poreikį, tačiau Finansų ministerijos praneštuose Ministerijai preliminaruose maksimaliuose asignavimų limituose šios lėšos nenumatytos.

Įstatymo projektui Nr. 1 įgyvendinti, taikant tokį pat ūkio lėšų iš valstybės biudžeto skyrimo principą kaip Sporto gimnazijoms (mokyklos bendrabutyje negyvenančiam mokiniui skirti 883 Eur metams, gyvenančiam mokyklos bendrabutyje – 5 126 Eur metams), šiuo metu veikiančioms kadetų ugdymo mokykloms, kuriose mokytusi 500 mokinių ir iš jų 100 (20 proc.) gyventų mokyklų bendrabučiuose, reikės 866,00 tūkst. Eur papildomų valstybės biudžeto lėšų metams. Šiuo metu veikiančioms kadetų ugdymo mokykloms ūkio lėšas skiria jas įsteigusios savivaldybės iš savo biudžetų, todėl formuojant 2023 metų biudžetą reikėtų perskirstyti asignavimus tarp atitinkamų savivaldybių ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos: 2023 metams Klaipėdos miesto savivaldybei asignavimus reikėtų sumažinti 337,5 tūkst. Eur, Kauno miesto savivaldybei asignavimus reikėtų sumažinti 528,5 tūkst. Eur, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai asignavimus reikėtų padidinti 866,00 tūkst. Eur.

14. Rengiant įstatymo projektą, gauti specialistų vertinimai ir išvados

Su visuomene konsultuotasi, įstatymų projektus paskelbiant Lietuvos Respublikos Seimo Teisės aktų informacinėje sistemoje.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 25, 38, 43, 44, 52, 53, 56 ir 64 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 56⁴ straipsniu įstatymo ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 24, 38, ir 47 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1261 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų nuostatos buvo derintos su Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Nacionaline švietimo agentūra, Lietuvos švietimo ir mokslo profesine sąjunga, Lietuvos savivaldybių asociacija. Atsižvelgiant į Finansų ministerijos teiktas pastabas, buvo patikslinta informacija apie teisės aktų projektams įgyvendinti reikalingas papildomas lėšas ir jų apskaičiavimą. Taip pat buvo atsižvelgta į daugumą Teisingumo ministerijos pastabų: nekeičiama Švietimo įstatymo 40 straipsnio 2 dalis, patikslinta Įstatymo projekto Nr. 1 43 straipsnio 7 dalis, 52 straipsnio 3 dalis, 56⁴ straipsnyje nustatyti Nacionalinės švietimo agentūros įgaliojimai, 56 straipsnyje diferencijuoti Ministerijos bei švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliojimai. Atsižvelgiant į NŠA pastabas, papildyti NŠA įgaliojimai, koreguota Švietimo įstatymo 44 straipsnio 2 dalis, 64 straipsnio 6 dalis, patikslintas aiškinamasis raštas.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 41 ir 69 straipsnių pakeitimo projektas buvo derintas (Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022 m. birželio 9 d. raštas Nr. SR-2260 „Dėl įstatymo projekto derinimo“) su Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Finansų ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Klaipėdos ir Kauno miestų savivaldybėmis. Į Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Krašto apsaugos ministerijos pastabas atsižvelgta. Finansų ministerija, Lietuvos savivaldybių asociaciją, Klaipėdos ir Kauno miestų savivaldybės pastabų neturėjo.

Įstatymų projektai derinti su Teisingumo ministerija, Finansų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Lietuvos mokyklų vadovų asociacija, Lietuvos pradinio ugdymo mokyklų atstovų asociacija, Lietuvos progimnazijų asociacija, Lietuvos pagrindinių mokyklų asociacija, Lietuvos gimnazijų asociacija, Lietuvos švietimo įstaigų vadovų profesine sąjunga, Lietuvos savivaldybių asociacija. Įstatymų projektai su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija suderinti darbo tvarka.

Finansų ministerija ir Krašto apsaugos ministerija informavo, kad pagal kompetenciją pasiūlymų ar pastabų Įstatymų projektams neturi. Teisingumo ministerija pateikė pastabas, kurios yra įvertintos (argumentai dėl dviejų pastabų, į kurias neatsižvelgta, yra pateikti derinimo pažymoje). Įstatymų projektai su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija suderinti darbo tvarka. Vidaus reikalų ministerijos pastabos teikimo Vyriausybei metu nebuvo gautos, jas gavus bus derinamos darbo tvarka. Gautos Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos gimnazijų, pagrindinių

mokyklų, vadovų asociacijų, Lietuvos švietimo įstaigų vadovų profesinės sąjungos bei mokyklų vadovų, dalyvavusių projekte „Parama mokyklų vadovams“, pastabos, kuriomis siūloma atsisakyti reikalavimo, kad vidurinio išsilavinimo galėtų siekti tik tie mokiniai, kurie pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų metu pasiekė ne žemesnį kaip patenkinamą pasiekimų lygmenį, – į šį siūlymą atsižvelgta iš dalies. Taip pat gautos Nacionalinės švietimo agentūros departamento direktoriaus pastabos, kurios suderintos darbo tvarka.

Argumentai dėl pastabų, į kurias atsižvelgta iš dalies arba neatsižvelgta, pateikiami derinimo pažymoje.

15. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „socialinė pedagoginė pagalba“, „pagalbos mokiniui specialistas“, „prevencinė programa“, „kriterijai“, „viešojo administravimo įgaliojimai“, „Nacionalinė švietimo agentūra“, „ministerijos įgaliota įstaiga“, „ministerijos įgaliotos įstaigos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
